

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Інституту історії України НАН України
академік НАН України

Валерій СМОЛІЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО
СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА НОВОГО ЧАСУ**

**підготовки здобувачів вищої освіти
на третьому (освітньо-науковому) рівні
на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)
за спеціальністю: 032 «Історія та археологія»
галузі знань: 03 «Гуманітарні науки»**

Розглянуто та затверджено

На засіданні Вченої ради Інституту

від «23» грудня 2025 року протокол № 11

Київ – 2025

Розробники силабусу:

Гарант освітньої програми:

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА НОВОГО ЧАСУ

Вибіркові навчальні дисципліни

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність: 032 «Історія та археологія»

Освітній рівень: третій рівень освіти (доктор філософії)

РОЗРОБНИК СИЛАБУСУ, ВИКЛАДАЧ: Горобець Віктор Миколайович, доктор історичних наук, професор, зав. сектору соціальної історії Інституту історії України НАН України

Тел. роб. +38(044)279-19-02

E-mail: victor_gor@ukr.net

Персональні профілі та сторінки web-ресурсів:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=bjk0SzQAAAAJ&hl=ru>

<http://resource.history.org.ua/person/0000096>

<https://orcid.org/0000-0003-3755-4181>

ВИКЛАДАЧ: Гуржій Олександр Іванович, доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу історії України середніх віків і раннього нового часу Інституту історії України НАН України

Тел. роб. +38(044)279-06-53

E-mail: oleksandrgurzij003@gmail.com

Персональні профілі та сторінки web-ресурсів:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=2nNWjq0AAAAJ&hl=uk>

<http://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/default.aspx?PersonID=0000016611>

<http://resource.history.org.ua/person/0000111>

<https://orcid.org/0000-0001-6941-4488>

ВИКЛАДАЧ: Ніколайчук Дмитрій Олександрович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст.

Тел. роб. +38(044)279-19-02

E-mail: nikolaychuk800@gmail.com

Персональні профілі та сторінки web-ресурсів:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=0riVwaIAAAAAJ&hl=uk>

<http://resource.history.org.ua/person/0000736>

<https://orcid.org/0000-0002-4836-1070>

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 4 кредити ECTS

Аудиторних занять: 56 академічних годин (28 лекційних і 10 семінарів по 2 академічні години; дві контрольні (модульні роботи) роботи – 4 академічні години; консультація та іспит – 4 академічні години)

Самостійна робота слухачів курсу: 64 години.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

Анотація курсу

Навчальний курс «**Теоретико-методичні засади дослідження українського середньовіччя та нового часу**» розрахований на слухачів (аспірантів), які мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра.

Курс складається із двох змістовних модулів та побудований за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Навчальний курс безпосередньо пов'язаний з навчальними курсами з всесвітньої історії, філософії історії, теорії і методології історії, історіографії, джерелознавства, археології, антропології тощо і побудований на поєднанні методів, методик і технологій наукового дослідження, які застосовуються в історичній, археологічній, історіографічній, джерелознавчій галузях, теорії та філософії вивчення історичного минулого, а також відповідних методик та інструментарію комплексу суголосних дисциплін соціогуманітарного циклу, базується на вже засвоєному матеріалі і спрямований на поглиблення та систематизацію знань з окресленої дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: засвоєння знань про закономірності перебігу українського історичного процесу (із неодмінним урахуванням загальноконтинентального контексту) в наслідуючих одна одну і водночас кардинально відмінних епохах середньовіччя та модерну, а також формування цілісного і системного знання про специфіку застосування в медієвістичних та новістичних дослідженнях фундаментальних, загальнонаукових і конкретноісторичних принципів та методів ведення пошукових робіт.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити слухачів з дослідницькими можливостями, дисциплінарним статусом, теоретичними засадами, методологічним інструментарієм та понятійно-термінологічним апаратом медієвістичного та новістичного студіювання, специфікою джерельних комплексів, а також сформувати цілісне уявлення про форми реалізації дослідницьких проектів з проблематики української історії доби середньовіччя та нового часу на підставі врахування функціонального поля медієвістичного та новістичного наукового знання та його інтегрального характеру, дидактичного виміру напрацювань українських вчених в медієвістичній та новістичній проблематиці.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно з ОНП	Компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК2	Здатність використовувати у професійній діяльності базові загальні знання з різних наук (філософії науки та культури, педагогіки, соціології, політології, економіки, антропології, мистецтвознавства, демографії тощо).
ЗК 3	Здатність до розуміння широкого кола філософсько-світоглядних проблем, глибинного усвідомлення суспільних процесів, причинно-наслідкових зв'язків.
ЗК 4	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у різних видах професійної діяльності; володіти основними методами і засобами набуття, зберігання та обробки інформації; знаходити необхідну інформацію, критично її осмислювати, порівнювати та аналізувати з метою визначення рівня її вірогідності; користуватися бібліотечними та архівними фондами – як традиційними, так і електронними.
ЗК 6	Здатність виявляти, формулювати і розв'язувати дослідницькі проблеми, приймати обґрунтовані рішення та створювати алгоритм їхнього втілення у практику.
ЗК 7	Здатність до наукового пошуку; володіння необхідним дослідницьким інструментарієм; адекватного висвітлення та поширення історичних знань.
Фахові компетентності (ФК)	
ФК 2	Володіння сучасною науковою термінологією, глибоке розуміння змісту фахових термінів.
ФК 3	Знання з філософії історії, зокрема розуміння сутності історичних теорій щодо реконструкції минулого людства, обізнаність з основними науковими напрямками та науковими школами.
ФК 4	Навички із застосування спеціального інструментарію з метою відбору, аналізу, інтерпретації історичних джерел, верифікації наведеної в них інформації.
ФК 5	Вміння орієнтуватися в системі збереження архівних документів, спеціальні знання з історії функціонування державної машини та особливостей діловодства різних країн в різні історичні періоди, що дозволяє виявити необхідну для дослідження джерельну базу.
ФК 6	Вміння застосовувати під час дослідження класичні та сучасні наукові методи, зокрема історичні та міждисциплінарні, адекватно визначати методiku дослідження відповідно до висунутих завдань та сформульованих цілей.
ФК 9	Здатність визначати вплив соціокультурного середовища, політичної системи на формування особистості та роль особистості в історії.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН 1	Вільне володіти всім арсеналом знань про минуле людства,

	закони і тенденції розвитку суспільства, інструменти та практики його вивчення.
ПРН 2	Знати основні теорії, ідеї, концепції, напрями історичних досліджень – як класичних, так і новітніх, зокрема локальної історії, регіоналістики, просопографії, усної історії, інтелектуальної історії тощо.
ПРН 3.	Опанувати сучасну термінологічну систему та понятійний апарат історичної науки і соціогуманітаристики
ПРН 4	Уміти збирати, опрацьовувати та зберігати наукову інформацію за допомогою сучасних інформаційних технологій.
ПРН 5	Уміти відбирати, аналізувати, класифікувати джерела для здійснення наукового дослідження, визначати рівень їхньої достовірності та інформативності, верифікувати наведені в них відомості.
ПРН 6	Втілювати в історичному дослідженні вже існуючі теоретичні розробки, визначати наявні проблеми, шукати шляхи їхнього розв'язання.
ПРН 8	Уміння обирати методологічний інструментарій та стратегічні підходи відповідно до особливостей наукового дослідження, його мети та завдань, розглядати проблему.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тематичний план

№ з/п	Назва теми	Загальна кількість годин	Лекції	Семінари, підсумковий модульний контроль (контрольні роботи) та іспит	Самостійна робота
Модуль 1. Парадигмальні виміри, основні проблемно-тематичні блоки та концептуально-інтерпретаційні моделі сучасного медієвістичного і ранньоновістичного студіювання					
1	<i>Українське середньовіччя: поле дискусій та перспективи міждисциплінарного синтезу</i>	4	2		2
2	<i>Історіософське осмислення та концептуальні оцінки значення раннього нового часу в історії України</i>	4	2		2
3	<i>Суспільно-політичний простір середньовічної та ранньомодерної України: застосування міждисциплінарних підходів до моделювання процесів соціальних та політичних практик</i>	6	2	2	2
4	<i>Державність і державотворчість як маркери цивілізаційних переламів</i>	6	2	2	2
5	<i>Теорія конфліктології та її застосування до дослідження суспільних настроїв та протестних рухів. Концептуальний та компаративний виміри Української революції 1648-1676 рр.</i>	6	2	2	2
6	<i>Форми та модифікації середньовічних і ранньомодерних господарських моделей на історичних теренах сучасної України</i>	6	2	2	2
7	<i>Український вимір конфесійного та</i>	6	2	2	2

	<i>культурного дискурсів доби середньовіччя та раннього нового часу</i>				
8	<i>Регіональна специфіка та фактор геополітики в історичній еволюції середньовічної та ранньомодерної України: дискусійні аспекти дослідження</i>	6	2	2	2
Підсумковий модульний контроль (контрольна робота)		2		2	
Всього за модуль 1		46	16	14	16
Модуль 2. Теоретико-методичні та практичні засади дослідження історії України кінцяXVIII– початкуXX ст.					
9	<i>Теоретико-методичні підходи до вивчення історії України доби зрілого модерну</i>	4	2		2
10	<i>Інформативний потенціал джерел з історії України кінцяXVIII– початкуXX ст.</i>	4	2		2
11	<i>Вплив державної політики Російської та Австрійської / Австро- Угорської імперії на статус і становище українських земель</i>	6	2	2	2
12	<i>Сучасний історіографічний дискурс національного відродження. Інституціоналізація українського національного руху</i>	6	2	2	2
13	<i>Форми міжнаціональної та поліконфесійної взаємодії на українських землях кінцяXVIII– початкуXX ст.</i>	6	2	2	2
14	<i>Україна в європейських процесах модернізації: політичний, соціально- економічний та культурний потенціал</i>	6	2	2	2
Підсумковий модульний контроль (контрольна робота)		2	-	2	-
Всього за модуль 2		34	12	10	12
Письмова робота – дослідницька		36	-	-	36

<i>студія</i>				
Підсумковий контроль (консультація та залік)	4	-	4	-
Разом за курс	120	28	28	64

№ з/п	Теми семінарів	Кількість годин
Модуль 1		
Семінар 1	Суспільно-політичний простір середньовічної та ранньомодерної України: застосування міждисциплінарних підходів до моделювання процесів соціальних та політичних практик 1. Сутнісна характеристика українського суспільства середньовіччя – раннього нового часу з позицій міждисциплінарного підходу. 2. Політичні ідеї на просторах середньовічної і ранньомодерної України. 3. Аналіз світосприйняття українського соціуму як засіб вивчення мотивів соціальної та політичної поведінки. 4. Фактори соціальної стабільності і соціальної напруги в українському суспільстві: внутрішній та зовнішній виміри.	2
Семінар 2	Державність і державотворчість як маркери цивілізаційних переламів 1. Феномен Києво-руської держави. Рефлексії над давньоруською культурно-політичною спадщиною в інтелектуальному просторі наступних епох. 2. Державотворчий потенціал козацької спільноти. Феномен Запорозької Січі. 3. Інститут держави в політичній системі України XVII-XVIII ст.: владно-управлінська вертикаль та функціональне поле. 4. Дослідження проблеми утвердження суб'єктності ранньомодерної Української держави в міжнародно-правовій системі ранньомодерної доби в контексті досягнень «нової історії міжнародних відносин».	2
Семінар 3	Теорія конфліктології та її застосування до дослідження суспільних настроїв та протестних рухів. Концептуальний та компаративний виміри Української революції 1648-1676 рр. 1. Вплив військово-політичних конфліктів на політичне, соціальне і культурне життя давньоруського соціуму. 2. Воєнно-політичний конфлікт в історії українського раннього нового часу і його структуроутворюючий принцип. 3. Аналіз революцій раннього нового часу «представниками нової історичної науки» та нові горизонти прочитання українського революційного процесу XVII ст. 4. Відгомін революційних подій в протестних рухах українців другої половини XVII – XVIII ст.	2
Семінар 4	Форми та модифікації середньовічних і ранньомодерних господарських моделей на історичних	2

	теренах сучасної України 1. Характер земельної власності та її ієрархічна структура. Феномен займанщини. 2. Українське місто в період середньовіччя та раннього нового часу: вертикалі і горизонталі міського врядування, світ торгівлі, господарські моделі. 3. Модель соціально-економічної організації Кримського ханату. 4. Колонізаційне освоєння степової зони України в XVII-XVIII ст.	
Семінар 5	Український вимір конфесійного та культурного дискурсів доби середньовіччя та раннього нового часу 1. Середньовічна культура: сприйняття сакрального, універсалізм знань та партикуляризм уявлень. 2. Рефлексії над давньоруською культурно-політичною спадщиною в інтелектуальному просторі наступних епох. 3. Сучасні підходи до проблеми міжконфесійних взаємин на українських теренах на зламі середньовіччя – нового часу. 4. Концептуалізація унійних проектів другої половини XVI ст. на українських землях Великого князівства Литовського і Королівства Польського та їх вплив на подальший суспільно-політичний простір України.	2
Семінар 6	Регіональна специфіка та фактор геополітики в історичній еволюції середньовічної та ранньомодерної України: дискусійні аспекти дослідження 1. Степовий регіон як зона міжцивілізаційних контактів. 2. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського. 3. Цивілізаційна специфіка Закарпаття та Буковини. 4. Геополітичний контекст національного ранньомодерного державотворення. 5. Кримський ханат та його роль в геополітичних процесах раннього нового часу.	2
Рекомендована література: «Пакти і Конституції» Української козацької держави (до 300-річчя укладення). — К.; Львів, 2011. <i>Абрамович Д.І.</i> Києво-Печерський патерик. — К., 1991. Акти Волинського воєводства кінця XV — XVI ст. (із зібрання Пергаментних документів Архіву головного актів давніх у Варшаві) / Відп. ред. Г. Боряк; Підг. до друку. й авт. текст А. Блануци, Д. Ващука, Д. Вирського (латиномовні документи). — К., 2014. <i>Александрович В.</i> Мистецтво Галицько-Волинської держави. — Львів, 1999. <i>Анкерсмит Ф.Р.</i> Возвышенный исторический опыт. — М., 2007. <i>Антитин Г.А.</i> Историческое прошлое и пути его познания. — Новосибирск, 1987. <i>Арендт Х.</i> Люди за темних часів / Пер. з англ. — К., 2008. <i>Аристов Н.</i> Промышленность Древней Руси. — Белая Церковь, 2010. Архів Києво-Печерської лаври та заповідника. — Вип. 1. — К., 2007.		

- Архів Коша Нової Запорозької Січі. — Т. 4: Корпус документів 1734—1775. — К., 2006.
- Архів Коша Нової Запорозької Січі: Опис справ 1713—1776. — 2-ге вид., доп. і випр. — К., 1994.
- Бабюх В.І.* Методика літочислення міст: світовий досвід. — К., 2009.
- Баженов О.Л.* Історія та культура Середнього Подністров'я IX—XIII століть. — Кам'янець-Подільський, 2009.
- Бакалець О.А.* Фінансова політика, грошовий обіг Гетьманщини та Поділля в XVII—XVIII століттях (за письмовими та скарбовими джерелами). — Бар, 2005.
- Балабушевич Т.А.* Аграрна історія Галичини другої половини XVIII ст. — К., 1993.
- Балух В.О.* Фільварки пізньосередньовічної Польщі. — Чернівці, 1999.
- Балушок В.* Українська етнічна спільнота: етногенез, історія, етнімія. — Біла Церква, 2008.
- Баран О., Герус О.* Збірник тисячоліття християнства в Україні. 988—1988. — Вінніпег, 1991.
- Баранов И.А.* Таврика в эпоху раннего средневековья: салтово-маяцкая культура. — К., 1990.
- Барг М.А.* Категории и методы исторической науки. — М., 1984.
- Барг М.А.* Эпохи и идеи: становление историзма. — М., 1987.
- Бачинська О.А.* Українське населення Придунайських земель. XVIII — початок XX ст. (Заселення й економічне освоєння). — Одеса, 2002.
- Бачинський А.Д.* Січ Задунайська, 1775—1828: Історико-документальний нарис. — Одеса, 1994.
- Бессмертный Ю.Л.* Феодальная деревня и рынок в Западной Европе XII-XIII вв. — М., 1969.
- Білоус Н.* Київ наприкінці XV — у першій половині XVII століття: Міська влада і самоврядування. — К., 2008.
- Білоус Н.* Тестаменти киян середини XVI — першої половини XVII століття. — К., 2011.
- Блануца А.* Земельні володіння волинської шляхти у другій половині XVI ст. — К., 2007.
- Блануца А.* Матеріали до реєстру земельних контрактів волинської шляхти (друга половина XVI ст.). — К., 2005.
- Блок М.* Апология истории, или Ремесло историка. — 2-е изд. — М., 1986.
- Блок М.* Феодальное общество. — М., 2003.
- Бовгиря А.* Козацьке історіописання в рукописній традиції XVIII ст. — К., 2010.
- Богдашина Е.Н.* Источниковедение истории Украины: Вопросы теории, методики, истории. — Харьков, 2012.
- Богословие в культуре средневековья — К., 1992.
- Бойко А.В.* Запорозький зимівник останньої чверті XVIII століття. — Запоріжжя, 1995.
- Бойко А.В.* Південна Україна останньої чверті XVIII століття: Аналіз джерел. — К., 2000.
- Болебрух А.Г.* Нариси з історії громадської самосвідомості: суспільна думка України та Росії XI—XIX ст. — Дніпропетровськ, 2008.
- Бондаренко Г.* Історичне пізнання: питання теорії і практики. — Луцьк, 1998.
- Бондаренко Г.В.* Теорія та методологія історії. Програма й тестові завдання, основи курсу, словник понять і категорій. — Луцьк, 2011.
- Борисенко В.Й.* Соціально-економічний розвиток Лівобережної України в другій половині XVII ст. — К., 1986.

- Борисенко В.Й., Бульвінський А.Г., Візер С.О.* Еволюція українсько-російських відносин у другій половині XVII ст. — К., 2006.
- Брайчевський М.* Вибране: В 2 т. — К., 2009.
- Брайчевський М.Ю.* Утвердження християнства на Русі. — К., 1988.
- Брехуненко В.* Морські війни українських козаків. — К., 2007.
- Брехуненко В.* Стосунки українського козацтва з Доном у XVI — середині XVII ст. — К., 1998.
- Бродель Ф.* Матеріальна цивілізація. — К., 1995-1998. — Т.1-3.
- Бубеничиков В.* Греко-католицька церква в етнічному розвитку українського та білоруського народів. — Львів, 2004.
- Буковина: Історичний нарис.* — Чернівці, 1998.
- Бурмило І.* Історія Церкви. — Чернівці, 2007.
- Бушин М.І.* На вітрилах державності: Особливості становлення та розквіту української державності в добу Національної революції середини XVII століття: Політичний та соціально-економічний аспекти. — Черкаси, 2004.
- Василенко В.* Політична історія Великого князівства Литовського (до 1569 р.) в східнослов'янських історіографіях XIX — першої третини XX ст. — Дніпропетровськ, 2006.
- Ващук Д.* «Абыхмо держали ихъ подле права их земли» (Населення Київщини та Волині і великокнязівська влада в XV—XVI ст.). — К., 2009.
- Вебер М.* Избранные произведения. — М., 1990.
- Вен П.* Как пишут историю: Опыт эпистемологии. М., 2003.
- Верменич Я.В.* Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. — К., 2011.
- Вжосек В.* Історія – Культура – Метафора. Постановня неklasичної історіографії. Про історичне мислення. — К., 2012.
- Взаимосвязь социальных отношений и идеологии в средневековой Европе.* — М., 1983.
- Вилкул Т.Л.* Люди и князь в древнерусских летописях середины XI — XIII вв. — М., 2009.
- Винар Л.* Економічний колоніалізм в Україні та інші праці. — Нью-Йорк; Париж; Львів, 2005.
- Виноградов А.В.* Русско-крымские отношения: 50-е — вторая половина 70-х годов XVI века: В 2 кн. — М., 2007.
- Вирський Д.* «Дискурс про козаків» (характеристики українського козацтва в річпосполитській історіографії останньої третини XVI — середини XVII ст.). — К., 2005.
- Вирський Д.* Річпосполитська історіографія України (XVI — середина XVII ст.): В 2 ч. — К., 2008.
- Вирський Д.* Станіслав Оріховський-Роксолан як історик та політичний мислитель. — Кременчук, 2001.
- Війни і мир, або «Українці — поляки: брати / вороги, сусіди...» / Упоряд. В. Горобець та ін.* — К., 2004.
- Військові кампанії доби гетьмана Івана Мазепи в документах / Упоряд. С. Павленко.* — К., 2009.
- Вінтоняк О.* Україна в описах західноєвропейських подорожників другої половини XVIII століття. — Львів; Мюнхен, 1995.
- Возгрин В.Е.* Исторические судьбы крымских татар. — М., 1992.
- Войтов А.Г.* История и философия науки. — М., 2006.
- Войтович Л.* Княжа доба на Русі: портрети еліти. — Біла Церква, 2006.

- Войтович Л.* Князівські династії Східної Європи (кінець IX — початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль. — Львів, 2000.
- Войтович Л.* Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII—XVI ст. — Львів, 1996.
- Войтович Л.* Формування кримськотатарського народу: вступ до етногенезу. — Біла Церква, 2009.
- Волинські грамоти XVI ст. / Упоряд. В.Б. Задорожний, А.М. Матвієнко. — К., 1995.
- Ворончук І.* Родоводи волинської шляхти XVI — першої половини XVII ст.: Реконструкція родинних структур: методологія, методика, джерела. — К., 2009.
- Гадамер Х.Г.* Истина и метод: основы философской герменевтики. — М., 1988.
- Гадяцька унія 1658 року. — К., 2008.
- Газін В.* Гетьман Павло Тетеря: Соціально-політичний портрет. — Кам'янець-Подільський, 2007.
- Гайворонский О.* Повелители двух материков: В 2 т. — Т. 1: Крымские ханы XV —XVI столетий и борьба за наследство Великой Орды. — К.; Бахчисарай, 2007.
- Гайворонский О.* Повелители двух материков: В 2 т. — Т. 2: Крымские ханы первой половины XVII столетия в борьбе за самостоятельность и единовластие. — К.; Бахчисарай, 2009.
- Галицько-Волинський літопис: Дослідження, текст, коментар. — К., 2002.
- Гваньїні О.* Хроніка європейської Сарматії / Упоряд. та пер. з польс. Ю. Мицик. — К., 2007.
- Гене Б.* История и историческая культура средневекового Запада. — М., 2002.
- Гимон Т.В.* Историописание раннесредневековой Англии и Древней Руси: Сравнительное исследование. — М., 2012.
- Глухова А.В.* Политические конфликты: основания, типология, динамика. — М., 2000.
- Головко О.Б.* Князь Роман Мстиславич та його доба: Нариси історії політичного життя Південної Русі XII — початку XIII ст. — К., 2001.
- Головко О.Б.* Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя. — К., 2006.
- Головко О.Б.* Русь у міжнародному житті Європи IX—X ст. — К., 1994.
- Горобець В.* «Волимо царя східного...»: Український Гетьманат та російська династія до і після Переяслава. — К., 2007.
- Горобець В.* Від союзу до інкорпорації: українсько-російські відносини другої половини XVII — першої чверті XVIII ст. — К., 1995.
- Горобець В.* Влада та соціум Гетьманату: Дослідження з політичної і соціальної історії ранньомодерної України. — К., 2009.
- Горобець В.* Еліта козацької України в пошуках політичної легітимації: стосунки з Москвою та Варшавою, 1654—1665. — К., 2000.
- Горобець В.* Політичний устрій українських земель другої половини XVII — XVIII століть: Гетьманщина, Запорозжя, Слобожанщина, Правобережна Україна (спроба структурно-функціонального аналізу). — К., 2000.
- Горобець В.* Присмерк Гетьманщини: Українав роки реформ Петра I. — К., 1998.
- Горобець В.* Україна: Люблінська унія та народження нової вітчизни. — К., 2009.
- Город в средневековой цивилизации Западной Европы: В 4 т. — М., 1999-2000.
- Городская жизнь в средневековой Европе. — М., 1987.

- Городская культура. Средневековье и начало нового времени. — Л., 1986.
- Горский А.А.* Русские земли в XIII — XIV веках: пути политического развития. — М., 1996.
- Горський В.С.* Святі Київської Русі. — К., 1994.
- Гречко П.К.* Концептуальные модели истории: пособие для студентов. — М., 1995.
- Гурбик А.О.* Аграрна реформа в Україні XVI ст. — К., 1997.
- Гурбик А.О.* Еволюція соціально-територіальних спільнот в середньовічній Україні (волость, дворище, село, сябринна спілка). — К., 1998.
- Гуревич А.Я.* Категории средневековой культуры. — 2-е изд. — М., 1984.
- Гуревич А.Я.* Культура и общество средневековой Европы глазами современников. — М., 1989.
- Гуревич А.Я.* Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. — М., 1990.
- Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э.* История средних веков. — 2-е изд. — М., 2008.
- Гуржий А.И.* Эволюция феодальных отношений на Левобережной Украине в первой половине XVIII в. — К., 1986.
- Гуржий І.О., Гуржий О.І.* Купецтво Києва та Київщини XVII—XIX ст. — К., 2013.
- Гуржий О.* Витоки формування ринку вільнонайманої праці в Україні. — К., 2014.
- Гуржий О.* Иван Скоропадський. — К., 2004.
- Гуржий О.* Податне населення України XVII—XVIII ст.: Нариси з історії та статистики. — Черкаси, 2009.
- Гуржий О., Орлик В.* Селяни України та їх оподаткування в XVII — середині XIX ст. — Біла Церква, 2012.
- Гуржий О.І.* Еволюція соціальної структури селянства Лівобережної і Слобідської України (друга половина XVII — XVIII ст.). — К., 1994.
- Гуржий О.І.* Політико-адміністративне й територіальне реформування Гетьманщини у XVIII ст.: причини, перебіг, наслідки. — К., 2015.
- Гуржий О.І.* Право в Українській козацькій державі (друга половина XVII — XVIII ст.). — К., 1994.
- Гуржий О.І.* Українська козацька держава вдругій половині XVII– XVIII ст.: кордони, населення, право. — К., 1996.
- Гуржий О.І., Ресніт О.П.* Славетні битви на теренах України: від князівської доби до початку XX століття. — К., 2012.
- Гуржий О.І., Чухліб Т.В.* Гетьманська Україна. — К., 1999.
- Гуржий О.І., Чухліб Т.В.* Історія козацтва. Держава — військо — битви. — К., 2015.
- Гусейнова А.С., Павловский Ю.Н., Устинов В.А.* Опыт имитационного моделирования исторического процесса. — М., 1984.
- Гудзяк Б.* Криза і реформа. Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії. — Львів, 2000.
- Данилевский И.Н.* Древняя Русь глазами современников и потомков (IX—XII вв.). — М., 1999.
- Данилевский И.Н.* Русские земли глазами современников и потомков (XII—XIV вв.). — М., 2000.
- Данилюк Д.* Історія Закарпаття в біографіях і портретах (з давніх часів до початку XX ст.). — Ужгород, 1997.
- Данто А.* Аналитическая философия истории / Пер. с англ. — М., 2002.

- Дворниченко А.* Русские земли Великого княжества Литовского (до начала XVI в.): Очерки истории общины, сословий, государственности. — СПб., 1993.
- Дельсэж Р.* Нариси з історії антропології: Школи. Автори. Теорії / Пер. з франц. — К., 2008.
- Демчук Р.* Храм Софії у символічному просторі Русі-України: До 1020-ї річниці офіційного запровадження християнської релігії у Київській Русі. — К., 2008.
- Дзира І.Я.* Козацьке літописання 30-х—80-х рр. XVIII ст.: Джерелознавчий та історіографічний аспекти. — К., 2006.
- Дзюба Е.Н.* Просвещение на Украине и его роль в укреплении связей украинского народа с русским и белорусским (вторая половина XVI — первая половина XVII в.). — К., 1987.
- Дзюба О.М.* Приватне життя козацької старшини XVIII ст. (на матеріалах епістолярної спадщини). — К., 2012.
- Дзюба О.М., Павленко Г.І.* Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X — середина XVII ст.): Посібник-довідник. — К., 1998.
- Диса К.* Історія з відьмами: Суди про чари в українських воєводствах Речі Посполитої XVII—XVIII століть. — К., 2008.
- Дідусенко П.М.* Розвідки про митну справу в українській державі — Гетьманщині в першій половині та середині XVIII століття. — К., 2002.
- Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: Збірник документів / Упоряд. В. Горобець. — К., 1993.
- Дмитриев М.В.* Между Римом и Царьградом. Генезис Брестской церковной унии 1595—1596 гг. — М., 2003.
- Дмитриев М.В.* Православие и реформация. Реформационные движения в восточнославянских землях Речи Посполитой во второй половине XVI в. — М., 1990.
- Дмитриев М.В., Флоря Б.Н., Яковенко С.Г.* Брестская уния 1596 г. и общественно-политическая борьба на Украине и в Белоруссии в конце XVI — начале XVII в. — Ч. 1: Исторические причины. — М., 1996.
- Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / Упоряд. С. Павленко. — К., 2007.
- Документи Брацлавського воєводства 1566—1606 років / Упоряд. М. Крикун, О. Піддубняк. — Львів, 2008.
- Документи російських архівів з історії України. — Т. 1: Документи до історії запорозького козацтва 1613—1620 рр. / Упоряд. Л. Войтович та ін. — Львів, 1998.
- Документы об освободительной войне украинского народа. 1648—1654 гг. — К., 1965.
- Доманська Є.* Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле / Пер. з польс. та англ. — К., 2012.
- Дорошенко Д.* Гетьман Петро Дорошенко: Огляд його життя і політичної діяльності. — Нью-Йорк, 1985.
- Дорошенко Д.* Нарис історії України: В 2 т. — 2-ге вид. — Львів, 1991.
- Дорошенко Н.М.* Методология истории как система. — Калинин, 1985.
- Дорошенко Н.М.* Становление и развитие методологии истории. — Калинин, 1987.
- Дьяков В.А.* Методология истории в прошлом и настоящем. — М., 1974.
- Еванс Р.Дж.* На захист історії / З англ. переклав Віктор Дмитрук. — Львів, 2008.
- Егорова В.С.* О природе исторического познания. — М., 1986.
- Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: В 2 т. — К., 2011.
- Еліта Слобідської України: Списки козацької старшини 60-х років XVIII століття. — Харків, 2008.

- Енглунд П. Полтава: Розповідь про загибель однієї армії. — Харків, 2009.
- Європеїзація Центральної та Східної Європи / Пер. з англ. — К., 2010.
- Єльніков М. Золотоординські часи на українських землях. — К., 2008.
- Жуков Е.М. Очерки методологии истории. — 2-е изд., испр. — М., 1987.
- Жуковський А. Петро Могила й питання єдності церков. — К., 1997.
- Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. — Львів, 1991—1992.
- З епістолярної спадщини гетьмана Івана Мазепи / Упоряд. В.В. Станіславський. — К., 1996.
- Завитневич В.З. Владимир Святой как политический деятель. — К., 1988.
- Запровадження християнства на Русі: Історичні нариси. — К., 1988.
- Заруба В.М. Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648—1782 рр. — Дніпропетровськ, 2007.
- Заруба В.М. Українське козацьке військо в російсько-турецьких війнах останньої чверті XVII ст. — Дніпропетровськ, 2003.
- Зашикільняк Л. Вступ до методології історії. Львів, 1996.
- Зашикільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. — Львів, 1999.
- Зашикільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів, 2007.
- Зашикільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. — Львів, 2002.
- Зема В.Є. Девоційне віршування рубежу XVI — XVIII ст. — К., 2008.
- Іванов В.В. Методология исторической науки. — М., 1985.
- Игнатовский Г.А. Экономика, человек, государство. — М., 1998.
- Ильин И. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. — М., 1996.
- Историческая демография докапиталистических обществ. — М., 1988.
- Историческая наука на рубеже веков. — М., 2001.
- Историческая наука: Вопросы методологии. — М., 1986.
- Івакін Г.Ю. Історичний розвиток Києва XIII — середини XVI ст. — К., 1996.
- Іван Мазепа і Москва: історичні розвідки і статті. — К., 1994.
- Іванцов І. Повстання українського народу проти шляхетської Польщі 1635—1638 рр. — К., 2002.
- Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії української державності. — К., 1996.
- Іванченко Р. Київська Русь: початки української держави. — К., 1995.
- Іванченко Р. Українська державницька ідея в суспільно-політичній думці IX—XIII ст. — 2-ге вид., доп. — К., 2006.
- Ісаєвич Я. Україна давня і нова: народ, релігія, культура. — Львів, 1996.
- Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. — Львів, 2002.
- Ісаєвич Я.Д. Галицько-Волинська держава. — Львів, 1999.
- Ісіченко І. Історія Христової церкви в Україні. — 3-тє вид., випр. й доп. — К., 2008.
- Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. — К., 2002.
- Історія Волині: з найдавніших часів до наших днів. — Львів, 1988.
- Історія державної служби в Україні: В 5 т. — К., 2009.
- Історія Запорозької Січі. — К., 2015.
- Історія Криму в запитаннях і відповідях. — К., 2015.
- Історія України в документах і матеріалах. — Т. 1: Київська Русь і феодальні князівства XII—XIII століть. — К., 1939; Т. 3: Визвольна боротьба українського народу проти гніту шляхетської Польщі і приєднання України до Росії (1569—1654 рр.). — К.,

1941.

Історія українського козацтва: Нариси у 2 т. — К., 2006—2007; 2-ге вид. — К., 2010—2011.

Історія українського парламентаризму: від допарламентських форм організації політичного життя до сьогодення: В 3 т. — К., 2010.

Історія українського селянства: Нариси: В 2 т. — К., 2006.

Історія української архітектури. — К., 2003.

Історія української культури: В 5 т. — Т. 1: Історія культури давнього населення України. — К., 2001; Т. 2: Українська культура XIII — першої половини XVII століть. — К., 2001; Т. 3: Українська культура другої половини XVII — XVIII століть. — К., 2003.

Історія християнської церкви на Україні (релігієзнавчий нарис). — К., 1992.

Історія церкви та релігійної думки в Україні: В 3 кн. — К., 1994.

Кагамлик С. Світло духовності і культури. З історії Києво-Печерської лаври XVII—XVIII ст. — К., 2008.

Казаков Р.Б., Медушевская О.М., Румянцева М.Ф. Я иду на занятия... по методологии и теории истории. — М., 2002.

Калакура Я. Українська історіографія: Курс лекцій. — К., 2004.

Кальченко О.Є. Укріплені поселення Брацлавського, Київського і Подільського воєводств (XV — середина XVII ст.). — К., 2001.

Камінський А.С. Історія Речі Посполитої як історія багатьох народів, 1505—1795: Громадяни, їхня держава, суспільство, культура. — К., 2011.

Канцелярія Новосербського корпусу / Упоряд. В. Мільчев, О. Посунько. — Запоріжжя, 2005.

Киевская Русь и Польша в средние века (X—XIII вв.). — Варшава, 2003.

Києво-Могилянська академія, кінець XVII — початок XIX ст.: Повсякденна історія: Збірник документів. — К., 2005.

Киртиченко А. Сербские поселения на Украине в середине XVIII века. — СПб., 2007.

Князький И.О. Византия и кочевники южнорусских степей. — СПб., 2003.

Кобилецький М. Магдебурзьке право в Україні (XVI — перша половина XIX ст.): Історико-правове дослідження. — Львів, 2008.

Ковальський Н.П. Источниковедение и археография истории Украины XVI — первой половины XVII в. — Днепропетровск, 1978.

Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. — М., 2003.

Когут З. Коріння ідентичності: Студії з ранньомодерної та модерної історії України. — К., 2004.

Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини 1760—1830. — К., 1996.

Козак Н. Образ і влада: Княжі портрети у мистецтві Київської Русі XI ст. — Львів, 2007.

Козацтво на Півдні України. Кінець XVIII—XIX століття. — Одеса, 2000.

Козацькі Січі (Нариси з історії українського козацтва XVI—XIX ст.). — К.; Запоріжжя, 1998.

Козирєв В.К. Південна Україна у внутрішній політиці Російської імперії та СРСР (XVIII—XX століття). — Запоріжжя, 2002.

Колінгвуд Р.Дж. Ідея історії / Пер. з англ. — К., 1996.

Колодний А.М. Україна в її релігійних виявах. — Львів, 2005.

Коломийцев В.Ф. Методология истории (От источника к исследованию). — М., 2001.

- Колосов В.* Политическая география: проблемы и методы. — Л., 1988.
- Копосов Н.Е.* Как думают историки. — М., 2001.
- Кордони Війська Запорозького та діяльність російсько-турецької межевої комісії 1705 р. — Запоріжжя, 2004.
- Коринний Н.Н.* Переяславская земля: X — первая половина XIII в. — К., 1992.
- Короткий опис Малоросії (1340—1776) / Підг. до друку, вступ. стаття А. Бовгирі. — К., 2012.
- Корчмарик Б.* Духовні впливи Києва на Московщину в добу гетьманської України. — Львів, 1993.
- Котляр М.Ф.* Галицько-Волинська Русь. — К., 1998.
- Котляр М.Ф.* Галицько-Волинський літопис XIII ст. — К., 1993.
- Котляр М.Ф.* Данило Галицький: Біографічний нарис. — К., 2002.
- Котляр М.Ф.* Духовний світ літописання. — К., 2011.
- Котляр М.Ф.* Історія давньоруської державності. — К., 2002.
- Котляр М.Ф.* Історія дипломатії Південно-Західної Русі. — К., 2002.
- Котляр М.Ф.* Київський літопис XII століття: Історичне дослідження. — К., 2009.
- Котляр М.Ф.* Княжа служба в Київській Русі. — К., 2009.
- Котляр М.Ф.* Нариси воєнного мистецтва Давньої Русі. — К., 2010.
- Котляр М.Ф.* Утворення Давньоруської держави. — К., 1993.
- Котляр М.Ф.* Як і чому настала удільна роздробленість на Русі (XII—XIII). — К., 1988.
- Котляр М.Ф., Ричка В.М.* Княжий двір Південної Русі X—XIII ст. — К., 2008.
- Котляр Н.Ф.* Даниил, князь Галицкий. — СПб., 2008.
- Котляр Н.Ф.* Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волинской Руси IX—XIII вв. — К., 1985.
- Кравчук П.* Становлення інституту позбавлення волі в Давньоруській державі: Історико-правовий нарис. — Запоріжжя, 2009.
- Краляк П.М.* Роман Мстиславович, князь Волинський і галицький. — Луцьк, 1999.
- Кресін О.В.* Політико-правова спадщина української політичної еміграції першої половини XVIII століття. — К., 2001.
- Кривошея В.В.* Національна еліта Гетьманщини (Персональний склад і генеалогія української старшини. 1648—1782 pp.): В 2 ч. — К., 1998.
- Крижанівський О.П.* Церква у соціально-економічному розвитку Правобережної України (XVIII — перша половина XIX ст.). — К., 1991.
- Крикун М.* Між війною і радістю. Козацтво Правобережної України в другій половині XVII — на початку XVIII ст. — К., 2006.
- Крикун М.Г.* Адміністративно-територіальний устрій Правобережної України в XV—XVIII ст.: кордони воєводств у світлі джерел. — К., 1992.
- Крим від античності до сьогодення: Історичні студії. — К., 2014.
- Кром М.* Историческая антропология: Пособие к лекционному курсу. — СПб., 2000.
- Кром М.М.* Меж Русью и Литвой: западнорусские земли в системе русско-литовских отношений конца XV — первой трети XVI века. — М., 1995.
- Кроче Б.* Теория и история историографии. — М., 1998.
- Круглова Т.А.* Экономическая структура городских хозяйств Левобережной Украины в XVIII в. (по материалам Генеральной описи 1765—1769 гг.). — М., 1989.
- Крутицький Б.* Гетьман Мазепа та його доба. — К., 2008.
- Крымские татары: Хрестоматия по этнической истории и традиционной

культуре. — Симферополь, 2005.

Кузьмин А.Г. Падение Перуна. Становление христианства на Руси. — М., 1988.

Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики 1569—1673 pp.: Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій. — Острог, 2002.

Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618—1648). — К., 2006.

Кун Т. Структура научных революций. — М., 2003.

Купчинський О. Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII — першої половини XIV століть.: Дослідження. Тексти. — Львів, 2004.

Лаврів П. Історія Південно-Східної України. — Львів, 1992.

Ланглуа Ш.-В., Сеньобос Ш. Введение в изучение истории. — 2-е изд. — М., 2004.

Лановик Б.Д., Матисякевич З.М., Матейко Р.М. Економічна історія України і світу. — К., 1997.

Ластовський В.В. Між суспільством і державою: Православна церква в Україні наприкінці XVII — у XVIII столітті в історії та історіографії. — К., 2008.

Ле Гофф Ж. Другое средневековье. Время, труд и культура Запада. — Екатеринбург, 2002.

Леви-Строс К. Структурная антропология. — М., 1983.

Леп'яко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. — Чернігів, 1996.

Леп'яко С. Українське козацтво у міжнародних відносинах (1561—1591). — Чернігів, 1999.

Лиман І. Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775—1861). — Запоріжжя, 2004.

Лиман І. Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734—1775). — Запоріжжя, 1998.

Листи Івана Мазепи / Упоряд. та автор вступ. статті В.В. Станіславський. — Т. 1: 1687—1691. — К., 2002; Т. 2: 1691—1700. — К., 2010.

Листи Івана Сірка. Матеріали до українського дипломатію. — К., 1995.

Литвинов В. Католицька Русь: Історико-філософський нарис. — К., 2005.

Литвинов В.Д. Україна в пошуках своєї ідентичності. XVI — початок XVII століття: Історико-філософський нарис. — К., 2008.

Літопис Руський / За Іпатським списком переклав Л. Махновець. — К., 1989.

Лооне Э. Современная философия истории. — Таллин, 1980.

Луман Н. Власть. — М., 2002.

Луняк Є. Козацька Україна XVI—XVIII ст. очима французьких сучасників: Хрестоматія. — Ніжин, 2013.

Луняк Є. Козацька Україна XVI—XVIII ст. у французьких історичних дослідженнях. — К.; Ніжин, 2012.

Лурье С.В. Историческая этнология. — М., 1997.

Майоров А.В. Галицко-Волынская Русь. Очерки социально-политических отношений в домонгольский период: Князь, бояре и городская община. — СПб., 2002.

Макарчук С. Писемні джерела з історії України. — Львів, 1999.

Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. — Львів, 1995.

Марочкін В.П. Антифеодальний і визвольний рух на Україні в першій чверті XVII ст. — К., 1989.

Марченко М. Українська історіографія (з інтелектуальної спадщини). — К., 2011.

Масленіков В. Стародавня історія України в легенді про братів — засновників Києва та в інших легендах і джерелах. — К., 2004.

- Маслійчук В.* Провінція на перехресті культур: Дослідження з історії Слобідської України XVII—XIX ст. — Харків, 2007.
- Маслійчук В.* Слобідська Україна. — К., 2008.
- Маслійчук В.Л.* Козацька старшина слобідських полків другої половини XVII — першої третини XVIII ст. — Харків, 2003.
- Масненко В.* Історичні концепції М.С. Грушевського та В.К. Липинського: Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років. — К.; Черкаси, 2000.
- Матях В.* Український цивілізаційний процес раннього нового часу в наукових проектах Інституту історії України НАН України. — К., 2011.
- Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах 1687—1709. — Мюнхен, 1988.
- Мацьків Т.* Хмельниччина в тогочасних західноукраїнських джерелах. — Острогож, Нью-Йорк, 2007.
- Мейнеке Ф.* Возникновение историзма / Пер. с нем. — М., 2004.
- Мельник Л.Г.* Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації (1669—1709 рр.): Навч. посібник для студентів історичних спеціальностей. — К., 1995.
- Мельник Л.Г.* Політична історія Гетьманщини XVIII ст. у документах і матеріалах: Навч. посібник. — К., 1997.
- Мельник Л.Г.* Предмет і методологія історичної науки. — К., 1977.
- Методологические проблемы истории. — Минск, 2006.
- Методология истории. Учебное пособие для студентов вузов. — Минск, 1996.
- Мечников Л.* Цивилизация и великие исторические реки. — М., 1995.
- Мицик Ю.* Джерела з історії національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття. — Дніпропетровськ, 1996.
- Мицик Ю.А.* Козацький край (Нариси з історії Дніпропетровщини XVII—XVIII ст.). — Дніпропетровськ, 1997.
- Мицик Ю.А., Цибульський В.І.* Волинь в роки Визвольної війни українського народу середини XVII століття: Документи і матеріали. — Рівне, 1999.
- Мицько І.З.* Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576—1636). — К., 1990.
- Мільчев В.* Запорозці на Військовому кордоні Австрійської імперії 1785—1790 рр. (дослідження та матеріали). — Запоріжжя, 2007.
- Мільчев В.* Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII — XVIII століття: Джерелознавчий аналіз. — Запоріжжя, 2008.
- Мільчев В.І.* Нариси з історії запорозького козацтва XVIII століття: (спроба історичної реконструкції на основі писемних джерел). — Запоріжжя, 2009.
- Мірошниченко Ю.* Русь-Україна. Становлення державності: В 2 т. — К., 2011.
- Могильницький Б.А.* Введение в методологию истории. — М., 1989.
- Мордвинцев В.М.* Государственные налоги и повинности монастырских крестьян Левобережной Украины в XVIII веке. — К., 1998.
- Мордвинцев В.М.* Російське самодержавство і українська православна церква в кінці XVII — XVIII ст. — К., 1997.
- Моця О.* «Русь», «Мала Русь», «Україна» в післямонгольські та козацькі часи. — К., 2009.
- Моця О.* Південна «Руська земля». — К., 2007.
- Моця О.П., Ричка В.М.* Київська Русь: від язичництва до християнства. — К., 1996.
- Мяков Г.П., Недашковская Н.И., Недашковский Л.Ф.* Пространство сети Интернет для исследователей истории средневековья: информационно-справочные

ресурси, научні центри, комунікація, джерела: Учебное пособие для историков. — Казань, 2008.

Нагорна Л. Регіональна ідентичність: український контекст. — К., 2008.

Назаренко А.В. Древняя Русь на международных путях: Междисциплинарные очерки культурных, торговых, политических связей IX—XII веков. — М., 2001.

Наливайко Д. Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI—XVIII ст. — К., 1998.

Наливайко Д.С. Козацька християнська республіка. Запорозька Січ у західноєвропейських історико-літературних пам'ятках. — К., 1992.

Нариси з історії дипломатії України. — К., 2001.

Нариси історії державної служби в Україні. — К., 2008.

Нариси історії Закарпаття: В 3 т. — Ужгород, 1993—2003.

Наука глазами гуманитария. — М., 2005.

Находкін М.Г., Наумовець А.Г., Рябченко С.М. Тим, хто торує свій шлях у науку. — К., 2008.

Национальные истории в советском и постсоветских государствах. — М., 1999.

Національно-визвольна війна в Україні 1648—1657: Збірник за документами актових книг / Упоряд. Л.А. Сухих, В.В. Страшко. — К., 2008.

Нічик В.М. Петро Могила в духовній історії України. — К., 1997.

Нові перспективи історіописання / За ред. П. Берка. — 2-ге укр. вид., уточ. й випр. — К., 2010.

Носов Б.В. Установление российского господства в Речи Посполитой. 1756—1768 гг. — М., 2004.

Овчинников Н.Ф. Методологические принципы в истории научной мысли. — М., 1997.

Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. — 2-ге вид., доп. — Нью-Йорк; К.; Львів; Париж; Торонто, 2001.

Оглоблин О. Студії з історії України: Статті і джерельні матеріали. — Нью-Йорк; К.; Торонто, 1995.

Олійник О. Запорозький зимівник часів Нової Січі (1734—1775). — Запоріжжя, 2005.

Описи Київського намісництва 70—80-х років XVIII ст.: Описово-статистичні джерела. — К., 1989.

Описи Лівобережної України кінця XVIII — початку XIX ст.: Описово-статистичні джерела. — К., 1997.

Описи Острозчини другої половини XVI — середини XVII ст. — К., 2004.

Описи Степової України останньої чверті XVIII — початку XIX століття. — Запоріжжя, 2009.

Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст.: Описово-статистичні джерела. — К., 1991.

Орлик П. Конституція, маніфести та літературна спадщина: Вибрані твори. — К., 2006.

Павленко С. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. — К., 2007.

Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. — К., 2005.

Павленко С. Іван Мазепа. — К., 2003.

Павленко С. Князь Михайло Чернігівський та його виклик Орді. — Чернігів, 1996.

Павленко С. Оточення гетьмана Мазепа: соратники та прибічники. — К., 2005.

Павленко С.О. Міф про Мазепу. — Чернігів, 1998.

Панашенко В.В. Полкове управління в Україні (середина XVII — XVIII ст.). —

К., 1997.

Панашенко В.В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина XVII — XVIII ст.). — К., 1995.

Паньонко І.М. Органи влади Запорозької Січі. — Львів, 2006.

Пашин С.С. Перемышльская шляхта второй половины XIV — начала XVI века: Историко-генеалогическое исследование. — Тюмень, 2001.

літописних джерелах. — К., 2007.

Переяславська рада 1654 року (історіографія та дослідження). — К., 2003.

Переяславська рада очима істориків, мовою документів. — К., 2003.

Переяславська рада та українсько-російська угода 1654 р.: Історія, історіографія, ідеологія. — К., 2005.

Переяславська рада: історичне значення та політичні наслідки. — К., 2003.

Петренко О.С. Брацлавське намісництво. — Вінниця, 2001.

Петров В. Походження українського народу. — К., 1992.

Петков С.В. Україна багатонаціональна: історико-правові основи формування багатонаціонального складу населення на теренах Східної Європи з найдавніших часів до XIX ст. — К., 2008.

Пиріг П.В. Нариси-соціально-економічної історії Чернігівщини в другій половині XVII ст. — К., 1998.

Пірко В. Заселення і господарське освоєння степової України в XVI—XVIII ст. — Донецьк, 2004.

Пірко В.О. Галицьке село наприкінці XVII — в першій половині XVIII ст.: Історико-економічні нариси за матеріалами Перемишльської землі. — Донецьк, 2006.

Пірко В.О. Заселення Донеччини у XVI—XVIII ст.: Короткий історичний нарис і уривки з джерел. — Донецьк, 2003.

Плешаков Г. Гео-идеологическая парадигма. — М., 1994.

Плохий С.Н. Папство и Украина. Политика римской курии на украинских землях в XVI—XVII веках. — К., 1989

Плохий С. Наливайкова віра. Козацтво та релігія в ранньомодерній Україні. — К., 2005.

Политический процесс: основные аспекты и способы анализа. — М., 2001.

Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності. — К., 2008.

Полонська-Василенко Н. Історія України: В 2 т. — К., 1993.

Полянский Ф.Я. Товарное производство в условиях феодализма. — М., 1969.

Понеделков А.В., Старостин А.М. Введение в политическую элитологию. — Росто-на-Дону, 1998.

Попович М.В. Нарис історії культури України. — К., 2001.

Поппер К. Злиденність історизму. — К., 1994.

Поппер К. Логика и рост научного знания. — М., 1983.

Поппер К. Нищета историцизма. — М., 1993.

Поттэ А. Студиты на Руси. Истоки и начальная история Киево-Печерского монастыря. — К., 2011.

Почепко В.В., Хомелева Р.А. Очерки о власти: новые подходы и интерпретации. — СПб., 1998.

Права, за якими судиться малоросійський народ. 1743. — К., 1997.

Правова система України: історія, стан та перспективи: В 5 т. — Харків, 2008.

Приватні листи XVIII ст. / Підг. до вид. В.А. Передрієнко. — К., 1987.

Привілеї національних громад міста Львова (XIV—XVIII ст.). — Львів, 2000.

Пріцак О. Походження Русі: Стародавні скандинавські саги і Стара

Скандинавія: В 2 т. — К., 2003.

Прокоп'юк О. Духовна консисторія в системі єпархіального управління (1721—1786 рр.). — К., 2008.

Путро А.И. Левобережная Украина в составе Российского государства во второй половине XVIII века: некоторые вопросы социально-экономического и общественно-политического развития. — К., 1988.

Путро О.І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.): В 2 ч. — К., 2008.

Ракитов А.И. Историческое познание. Системно-гносеологический подход. — М., 1982.

Рамач Я. Господарське і суспільне життя русинів у Південній Угорщині. 1745—1848. — Новий Сад, 1990.

Рамач Я. Кратка история руснакох (1745—1918). — Нови Сад, 1993.

Реєстр Війська Запорозького 1649 року: Транслітерація тексту / Підг. до друку О.В. Тодійчук. — К., 1995.

Реконструкція світоглядних парадигм (нові тенденції в західній філософії). — К., 1995.

Репан О. Іржа на лезі: Лівобережне козацтво і російсько-турецька війна 1735—1739 років. — К., 2009.

Ретина Л.П. «Новая историческая наука» и социальная история. — М., 1998.

Ретина Л.П. Культурная память и проблемы историописания (историографические заметки). — М., 2003.

Ретина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания. — М., 2004.

Рибачук М.Ф. Українська церква: Історія, сучасність, персоналії. — К., 2001.

Рикер П. Конфликт интерпретаций. Очерки о герменевтике. — М., 1995.

Ричка В.М. «...И просвѣти ю крещеньем святым» (Християнізація Київської Русі). — К., 2013.

Ричка В.М. «Вся королівська рать» (Влада Київської Русі). — К., 2009.

Ричка В.М. «Київ — другий Єрусалим»: З історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі. — К., 2005.

Ричка В.М. Володимир Святий в історичній пам'яті. — 2-ге вид. — К., 2015.

Ричка В.М. За літописним рядком: Історичні оповіді про Київську Русь. — К., 1991.

Ричка В.М. Княгиня Ольга. — К., 2004.

Ричка В.М. Лицар Духу: Володимир Великий в історії та пам'яті. — К., 2015.

Ричка В.М. Церква Київської Русі (соціальний та етнокультурний аспект). — К., 1997.

Розвиток історичного мислення як засіб формування особистості, її інтелекту та творчих здібностей. — Одеса, 1999.

Рудницький Ю. Ієремія Вишневецький: спроба реабілітації. — Львів, 2008.

Румянцева М.Ф. Теория истории. М., 2002.

Русина О.В. Сіверська земля у складі Великого князівства Литовського. — К., 1998.

Русина О.В. Студії з історії Києва та Київської землі. — К., 2005.

Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. — К., 1998.

Рычка В.М. Формирование территории Киевской земли (IX — первая треть XII в.). — К., 1988.

Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення / Пер. з нім. — Львів, 2010.

Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама сучасної науки / Пер. з франц. — К.,

1998.

Савельева И.М., Полетаев А.В. Знание о прошлом: теория и история: В 2 т. — Т. 1: Конструирование прошлого. — СПб., 2003; Т. 2: Образы прошлого. — СПб., 2006.

Савельева И.М., Полетаев А.В. Функции истории. — М., 2003.

Савчук Н.О. Українська держава за гетьманування Ю. Хмельницького (1659 — початок 1663 рр.). — Кам'янець-Подільський, 2001.

Савчук Ю. Одиссея козацьких прапорів. — Стокгольм, 2012.

Савчук Ю.К. Клейноди Славного Війська Запорозького Низового (музейні студії). — К., 2007.

Салтовський О.І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя). — К., 2002.

Санин Г.А. Отношения России и Украины с Крымским ханством в середине XVII века. — М., 1987.

Санцевич А.В. Методика исторического исследования. — Киев, 1990.

Сапожников И.В., Сапожникова Г.В. Запорожские и черноморские казаки в Хаджибее и Одессе. — Одесса, 1998.

Сапожников И.В. Хаджибей та Північне Причорномор'я 1780-х років (до 210-річчя штурму Хаджибейського замку). — Іллічівськ, 1999.

Сапожников И.В. Штурм острова Березань чорноморськими козаками. — К.; Іллічівськ, 2000.

Сартр Ж.-П. Проблема метода / Пер. с франц. — М., 1994.

Сас П. Полководець Петро Сагайдачний. — К., 2014.

Сас П.М. Витоки українського націотворення. — К., 2010.

Сас П.М. Запорожці у польсько-московській війні наприкінці Смути 1617—1618 рр. — Біла Церква, 2010.

Сас П.М. Петро Конашевич-Сагайдачний: молоді роки. — К., 2006.

Сас П.М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI — перша половина XVII ст.). — К., 1998.

Сас П.М. Феодальные города Украины в конце XV — 60-х годах XVI в. — К., 1989.

Сас П.М. Хотинська війна 1621 року. — 2-ге вид., випр. і доп. — Біла Церква, 2012.

Сас П.М. Чесний рицар Петро Конашевич-Сагайдачний. — К., 2012.

Сасинович В. Українська шляхта на дорогах тисячоліть: Дослідження українських родоводів. Українська геральдика. — Вінниця, 2009.

Свєшніков І.К. Битва під Берестечком. — Львів, 1992.

Сегеда С.П. Антропологічний склад українського народу: Етногенетичний аспект. — К., 2001.

Сегеда С.П. Гетьманські могили. — К., 2009.

Сергійчук В. Переяславська рада — трагедія України і програш Європи. — К., 2003.

Сергійчук В.І. Іменем Війська Запорозького. Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI — середини XVII ст. — К., 1991.

Сивіцький М. Історія польсько-українських конфліктів: В 3 т. / Пер. з польс. — К., 2005.

Сидоренко О.Ф. Українські землі у міжнародній торгівлі (IX — середина XVII ст.). — К., 1992.

Сідак В.С., Степанков В.С. З історії української розвідки та контррозвідки: Нариси. — 2-ге вид., доп. — К., 1995.

Сінкевич Н. Laudare benedicere praedicare: Домініканський орден на Волині в кінці

XVI — на початку XIX ст. — К., 2009.

Скальковський А.О. Історія Нової Січі, або останнього Коша Запорозького. — Дніпропетровськ, 1994.

Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: Соціально-політичний портрет. — 3-тє вид., доопрац., доп. — К., 2009.

Смолій В., Степанков В. Інститут влади в політичній системі України. — К., 2014.

Смолій В., Степанков В. Петро Дорошенко: Політичний портрет. — К., 2011.

Смолій В., Степанков В. Українська національна революція середини XVII ст.: проблеми, пошуки, рішення. — К., 1999.

Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648—1676 рр.). — К., 2009.

Смолій В., Степанков В. Український політичний проект XVII ст.: Становлення національного інституту влади. — К., 2014.

Смолій В.А. Формування соціальної свідомості народних мас України в ході класової боротьби: друга половина XVII — XVIII ст. — К., 1985.

Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. — К., 1991.

Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький: хроніка життя й діяльності. — К., 1994.

Смолій В.А., Степанков В.С. Політична система українського суспільства у роки Національної революції XVII століття. — К., 2008.

Смолій В.А., Степанков В.С. Правобережна Україна у другій половині XVII—XVIII ст.: проблема державотворення. — К., 1993.

Смолій В.А., Степанков В.С. У пошуках нової концепції історії Визвольної війни українського народу XVII ст. — К., 1992.

Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея XVII—XVIII століть: Проблеми формування, еволюції, реалізації. — К., 1997

Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція середини XVII ст.: проблеми, пошуки, рішення. — К., 1999.

Смолка А.О. Пилип Орлик. Конституція 1710 року. — К., 2007.

Смолка А.О. Соціально-економічна думка та політика в Україні XVII — початку XVIII ст. — 2-ге вид., доп. — К., 2007.

Сокирко О. Лицарі другого сорту. Наймане військо Лівобережної Гетьманщини 1669—1726 рр. — К., 2006.

Сокирко О. Український рубікон: Полтавська битва 27 червня 1709 р.: В 2 ч. — К., 2009.

Социальная история: проблемы синтеза. — М., 1994.

Средневековое городское право X-XIII вв. — Саратов, 1989.

Стависький В.І. Київ і київське літописання в XIII столітті. — К., 2005.

Станіславський В. Запорозька Січ та Річ Посполита: 1686—1699. — К., 2004.

Старченко Н.П. Честь, кров і риторика. Конфлікт у шляхетському середовищі Волині (друга половина XVI — XVII століття). — К., 2014.

Степанков В.С. Антифеодальна боротьба в роки Визвольної війни та її вплив на формування Української держави (1648—1654). — Львів, 1991.

Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року. — Запоріжжя, 2008.

Степовик Д.В. Українська графіка XVI—XVIII століть. Еволюція образної системи. — К., 1982.

Стефанович П.С. Бояре, отроки, дружини: военно-политическая элита Руси в X—XI веках. — М., 2012.

- Стоклицкая-Терешкович В.В.* Средневековый город в Западной Европе в XI-XV веках. М., 1969. – Вып. 1.
- Стороженко І.С.* Битва на Жовтих Водах (29 квітня — 16 травня 1648 р.). — 2-ге вид., випр. і доп. — Дніпропетровськ, 1997.
- Стороженко І.С.* Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у Визвольній війні українського народу середини XVII ст. — Кн. 1. — Дніпропетровськ, 1996.
- Стороженко І.С.* Богдан Хмельницький і Запорозька Січ кінця XVI — середини XVII століть: генезис, еволюція та реформування організаційної структури Січі. — Дніпропетровськ, 2007.
- Стражний А.* Украинский менталитет. — К., 2008.
- Стрішенець О.М.* Товарне виробництво і торгівля в Україні (друга половина XVII — кінець XVIII ст.). — Чернівці, 2009.
- Струкевич О.К.* Політико-культурні орієнтації еліти України-Гетьманщини (інтегральний погляд на питання). — К., 2002.
- Струкевич О.К.* Україна-Гетьманщина та Російська імперія протягом 50—80-х рр. XVIII століття (політико-адміністративний аспект проблеми). — К., 1996.
- Структурализм: «за» и «против».* — М., 1975.
- Субтельний О.* Мазепинці: Український сепаратизм на початку XVIII ст. — К., 1994.
- Субтельний О.* Україна: Історія. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К., 1993.
- Сумцов М.Ф.* Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України: Вибрані праці. — Харків, 2008.
- Таїрова-Яковлева Т.Г.* Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради». — К., 2013.
- Телегін Д.Я.* Часи козацькі, Січі Запорозькі: За письмовими та археологічними джерелами. — К., 1997.
- Тельвак В.* Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія: Конспект лекцій. Дрогобич, 1999.
- Теорія та практика формування української національної ідеї.* — К., 2008.
- Тимофеєнко В.И.* Города Северного Причерноморья во второй половине XVIII в. — К., 1984.
- Тимошенко Л.В.* Берестейська унія 1596 р.: Навч. посібник. — Дрогобич, 2004.
- Тисяча років української суспільно-політичної думки: В 9 т.* — К., 2001.
- Тищенко М.* Нариси з історії зовнішньої торгівлі України в XVIII ст. — Біла Церква, 2010.
- Тойнбі А.Д.* Дослідження історії. — К., 1995. — Т.1-2.
- Толочко А.* Киевская Русь и Малороссия в XIX веке. — К., 2012.
- Толочко А.* Краткая редакция Правды Русской: происхождение текста. — К., 2009.
- Толочко А.П.* Князь в Древней Руси: власть, собственность, идеология. — К., 1992.
- Толочко А.П.* Очерки начальной Руси. — К.; СПб., 2015.
- Толочко О.П.* Русь: держава і образ держави. — К., 1994.
- Толочко О.П., Толочко П.П.* Київська Русь. — К., 1998.
- Толочко П.* Дворцовые интриги на Руси. — К., 2001.
- Толочко П.П.* Володимир Святий. Ярослав Мудрий. — К., 1996.
- Толочко П.П.* Давньоруські літописи і літописці X—XIII ст. — К., 2005.
- Толочко П.П.* Древнерусская народность. Воображаемая или реальная. — СПб., 2005.
- Толочко П.П.* Древняя Русь: Очерки социально-политической истории. — К.,

1987.

Толочко П.П. Кочевые народы степей и Киевская Русь. — СПб., 2003.

Толочко П.П. Русские летописи и летописцы X—XIII вв. — СПб., 2003.

Толочко П.П. Ярослав Мудрый. — К., 2011.

Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації. — К., 2012.

Торгівля на Україні: XIV — середина XVII століття: Волинь і Наддніпрянщина. — К., 1990.

Тош Дж. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка. — М., 2000.

Трельч Э. Историзм и его проблемы. — М., 1994.

Уйбо А.С. Теория и историческое познание. — Таллин, 1986.

Украина и украинцы: Образы, представления, стереотипы. Русские и украинцы во взаимном общении и восприятии. — М., 2008.

Україна і Литва в XIV—XVI століттях: політико-правові та соціально-економічні аспекти. — Луцьк, 2011.

Україна перед визвольною війною 1648—1654 рр.: Збірник документів (1639—1648 рр.). — К., 1946.

Україна: антологія пам'яток державотворення X—XX ст.: В 10 т. — К., 2008—2009.

Україна: литовська доба 1320—1569. — К., 2008.

Україна: хронологія розвитку: В 6 т. — К., 2008—2011.

Українська держава другої половини XVII — XVIII ст.: політика, суспільство, культура — К., 2014.

Українська народність: Нариси соціально-економічної і етнополітичної історії. — К., 1990.

Українське бароко: В 2 т. — К., 2004.

Українське Козацтво і Велике князівство Литовське. — К., 2014.

Українсько-російський договір 1654 р.: нові підходи до історії міждержавних стосунків. — К., 1995.

Ульяновський В. «Славний для всіх часів чоловік»: князь Костянтин Іванович Острозький. — Острог, 2009.

Універсали Богдана Хмельницького. 1648—1657 / Упоряд. І. Крип'якевич, І. Бутич. — К., 1998.

Універсали Івана Мазепи. 1687—1709. — Ч. 1 / Упоряд. І. Бутич. — К.; Львів, 2002; Ч. 2 / Упоряд. І. Бутич, В. Ринсевич. — К.; Львів, 2006.

Універсали Павла Полуботка (1722—1723) / Упоряд. В. Ринсевич. — К., 2008.

Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657—1687) / Упоряд. І. Бутич, В. Ринсевич, І. Тесленко. — К.; Львів, 2004.

Учебно-методологический комплекс по истории Средних веков: В 5 кн. — М., 2008.

Фаизов С.Ф. Письма ханов Ислам-Гирея III и Мухаммед-Гирея IV к царю Алексею Михайловичу и королю Яну Казимиру, 1654—1658: Крымскотатарская дипломатика в политическом контексте постпереезславского времени. — М., 2003.

Февр Л. Бои за историю. — М., 1991.

Федака С. Землі і міста княжої України-Русі: Нарис історичної географії. — Ужгород, 2002.

Федака С. Літописні джерела з історії княжої і козацької України-Русі. — Ужгород, 2003.

Федака С.Д. Політична історія України-Русі доби трансформації імперії

Рюриковичів: XII століття. — Ужгород, 2000.

Федорук Я. Віленський договір 1656 року: Східноєвропейська криза і Україна у середині XVII століття. — К., 2011.

Федорук Я.О. Міжнародна дипломатія і політика України 1654—1657. — Ч. I: 1654 рік. — Львів, 1996.

Феннел Дж. Кризис средневековой Руси: 1200—1304. — М., 1989.

Феномен Петра Могили: Біографія, діяльність, позиція. — К., 1996.

Феодалізм перед судом істориків. — М., 2006.

Фігурний Ю. Історичні витоки українського лицарства: Нариси про зародження і розвиток козацької традиційної культури та національне військове мистецтво в українознавчому вимірі. — К., 2004.

Хвостова К.В., Финн В.К. Гносеологические и логические проблемы исторической науки. — М., 1995.

Хейзинга Й. Осень средневековья. — М., 1988.

Хорган Дж. Конец науки: Взгляд на ограниченность знания на закате Века Науки. — СПб., 2001.

Храбан Г.Ю. Спалах гніву народного (Антифеодальне народно-визвольне повстання на Правобережній Україні у 1768—1769 рр.). — К., 1989.

Храпова В.Д. Текст как социокультурный код общества. — Волгоград, 2006.

Черкас Б. Синьоводська битва 1362 р.: Історичний нарис. — К., 2012.

Черкас Б. Степовий щит Литви. Українське військо Гедиміновичів (XIV—XVI ст.). — К., 2011.

Черкас Б. Україна в політичних відносинах Великого князівства Литовського з Кримським ханатом (1515—1540). — К., 2006.

Черкас Б.В. Західні володіння Улусу Джучи: політична історія, територіально-адміністративний устрій, економіка, міста (XIII—XIV ст.). — К., 2014.

Чушко В. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України. — К., 1996.

Чухліб Т. Відень 1683: Україна-Русь у битві за «золоте яблуко» Європи. — К., 2013.

Чухліб Т. Гадяч 1658 року та ідея його відновлення в українсько-польських стосунках (1660-ті — початок 1680-х рр.). — К., 2008.

Чухліб Т. Донеччина та Луганщина — козацькі землі України (XVI—XVIII ст.). — К., 2014.

Чухліб Т. Іван Мазепа. — К., 2013.

Чухліб Т. Козаки і Монархи. Міжнародні відносини ранньомодерної Української держави 1648—1721 рр. — 3-тє вид., випр. і доп. — К., 2009.

Чухліб Т. Козаки та Яничари. Україна у християнсько-мусульманських війнах 1500—1700 рр. — К., 2010.

Чухліб Т. Козацький устрій Правобережної України (остання чверть XVII ст.). — К., 1996.

Чухліб Т. Секрети українського полівасалітету. Хмельницький — Дорошенко — Мазепа. — К., 2011.

Чухліб Т. Український гетьманат: проблеми міжнародного утвердження. — К., 2007.

Чухліб Т.В. Шлях до Полтави: Україна і Росія за доби гетьмана Мазепи. — К., 2008.

Чухліб Т.В. Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи. 1663—1713. — К., 2004.

Чухліб Т.В. Переяслав 1654 року та проблема міжнародного утвердження

Українського гетьманату. — К., 2003.

Шабульдо Ф.М. Земли Юго-Западной Руси в составе Великого княжества Литовского. — К., 1987.

Шабульдо Ф.М. Проблема Синьоводської битви та можливий спосіб її вирішення. — К., 1998.

Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом: Нариси з історії культури до початку XVIII століття. — Львів, 2001.

Шидер Т. Различие между историческим методом и методом социальных наук. — М., 1970.

Шиян Р. Козацтво Південної України в останній чверті XVIII ст. — Запоріжжя, 1998.

Шмаков В.С. Структура исторического знания и картина мира. Новосибирск, 1990.

Шутов А.Ю. Политический процесс. — М., 1994.

Щербак В.О. Антифеодальні рухи на Україні напередодні Визвольної війни 1648—1654 рр. — К., 1989.

Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV — середина XVII ст. — К., 2000.

Юсова Н. «Давньоруська народність»: Зародження і становлення концепції в радянській історичній науці (1930-ті — перша половина 1940-х рр.). — К., 2006.

Яворницький Д.І. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. — Дніпропетровськ, 1991.

Яковенко Н. Вступ до історії. — К., 2007.

Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. — 3-тє вид., перероб. і розшир. — К., 2006.

Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI—XVII ст. — К., 2002.

Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. — 2-ге вид., переглянуте і випр. — К., 2008.

Яковлев С.А. Українська радянська археографія. — К., 1965.

Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття. Причини і початок Руїни. — К., 1998.

Яковлева Т. Руїна Гетьманщини. Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659—1667 рр.). — К., 2003.

Ясперс К. Истоки истории и ее цель. — М., 1991.

Ясперс К. Смысл и назначение истории. М., 1991.

Ястребицкая А.Л. Западная Европа XII-XIII веков. Эпоха. Быт. Костюм. — М., 1978.

Ястребицкая А.Л. Средневековая культура и город в новой исторической науке. — М., 1996.

*

*

*

Barraclough G. Main Trends in History. London, 1978.

Berkhofer R, Jr. Beyond the Great Story: History as Text and Discourse. — Cambridge, 1997.

Black J. Maps and History: Constructing Images of the Past. — New Haven, 1997.

Boriak H. Sources for the Study of the Great Famine in Ukraine. — Cambridge, 2009.

Breisach E. Historiography: Ancient, Medieval and Modern. Chicago and London, 1983.

Burke P. History and Social Theory. — Cambridge, 1992.

Burke P. New Perspectives on Historical Writing. Cambridge, 1991.

Burke P. The French Historical Revolution: The Annales School. — Oxford, 1991.

- Burke P.* What is Cultural History? — Malden, 2004.
- Czuruk S.* Lwow w sieniu Kolymy. — Warszawa, 2007.
- Dawson J.I.* Eco-Nationalism: Anti-Nuclear Activist and National Identity in Russia, Lithuania, and Ukraine. — Durham, 1993.
- Derdej P.* Kamieniec Podolski 1672. — Warszawa, 2009.
- Ego-Dokumente.* Annäherung an den Menschen in der Geschichte / Ed. by W. Schulze. — Berlin, 1996.
- Englund P.* The Battle of Poltava: The Birth of the Russian Empire. — London, 1992.
- Evans R.J.* In Defense of History. New York - London, 1999.
- Friedberg M.* How Things Were Done in Odessa: Cultural and Intellectual Pursuits in a Soviet City. — Boulder, 1991.
- Fukuyama F.* The End of History and the Last Man. London, 1992.
- Grabski A.F.* Dzieje historiografii. — Poznań, 2006.
- Grünberg K.* Trudne sąsiedztwo: Stosunki polsko-ukraińskie w X—XX wieku. — Warszawa, 2005.
- Handbook of Psychobiography* / Ed. by W.T. Schultz. — London, 2004.
- Historians on History.* An Anthology edited and introduced by John Tosh. London, 2000.
- Historiography between Modernism and Postmodernism.* Contributions to the Methodology of the Historical Research / Ed. by J. Topolski. — Atlanta; Amsterdam, 1994.
- Hobsbawm E.J.* On History. — N. Y., 1997.
- Iggers G.G.* Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmodern Challenge. — Hanover, 1997.
- Kaczmarczyk J.* Bohdan Chmielnicki. Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź, 1988.
- Kaminski A.S.* Republic vs. Autocracy. Poland — Lithuania and Russia, 1686—1697. — Cambridge, 1993.
- Kappeler A.* Kleine Geschichte der Ukraine. — München, 1994.
- Kappeler A., Kohut Z., Sysyn F.* Culture, Nation, and identity. The Ukrainian-Russian Encounter (1600—1945). — Edmonton; Toronto, 2003.
- Klid B.* Volodymyr Antonovych: the Making of a Ukrainian Populist Activist and Historian: Ph. D. diss. — University of Alberta, 1992.
- Knysh G.* Rus and Ukraine in Mediaeval Times. — Winnipeg, 1991.
- Kohut Z.* Russian centralism and Ukrainian autonomy: Imperial absorption of the Hetmanate: 1760-s—1830-s. — Cambridge, 1988.
- Kolodziejczyk D.* The Ottoman survey Register of Podolia (ca. 1681). — Cambridge, 2004.
- Krawchenko B.* Social change and national consciousness in twentieth-century Ukraine. — Basingstoke, 1985.
- Kula M.* Krótki raport o użytkowaniu historii. — Warszawa, 2004.
- Kuzio T.* Ukraine: State and National Building. — London, 1998.
- Łozko H.* Rodzima wiara ukraińska. — Wrocław, 1997.
- Magosci P.R.* A History of Ukraine. — Toronto, 1996.
- Materiały i studia z dziejów stosunków polsko-ukraińskich.* Krakow, 2008.
- Metodologiczne problemy narracji historycznej.* — Lublin, 1990.
- Mittelalter und Moderne.* Entdeckung und Rekonstruktion der mittelalterlichen Welt. — Sigmaringen, 1997.
- Munslow A.* Deconstructing History. — London; N. Y., 1997.
- Myovich S.T.* Josephism at its Boundaries: Nobles, Peasants, Priests, and Jews in Galicia, 1772—1790: Ph. D. diss. — Indiana University, 1994.

- New Perspectives on Historical Writing / Ed. by P. Burke. — Pennsylvania, 1992.
- Pawelec T.* Dzieje i nieświadomość. Założenia teoretyczne i praktyka badawcza psychohistorii. — Katowice, 2004.
- Plokhly S.* The Cossacks and Religion in Early Modern Ukraine. — Oxford, 2001.
- Plokhly S.* Tsars and Cossacks: A study in Iconography. — Cambridge, 2002.
- Polacy na Ukrainie: Zbiór dokumentów. — T I—V. Przemyśl, 1998—2005.
- Pomorski J.* Historyk i metodologia. — Lublin, 1991.
- Rethinking Ukrainian History. — Edmonton, 1981.
- Rosman M.J.* The Lords' Jews. Magnate-Jewish Relations in the Polish-Lithuanian Commonwealth During the 18th Century. — Cambridge, 1990.
- Samsonowicz H.* O «historii prawdziwej»: Mity, legendy i podania jako źródło historyczne. — Warszawa, 1997.
- Sas P., Kirkienė G., Bumblauskas A.* Chotynomūšis 1621 — mūšisdėl Vidurio Europos. — Vilnius, 2011.
- Sevcenko I.* Ukraine between East and West: Essays on Cultural History to the Early Eighteenth Century. — Edmonton; Toronto, 1996.
- Sysyn F.E.* Between Poland and the Ukraine: the dilemma of Adam Kysil, 1600—1653. — Cambridge, 1985.
- Szporluk R.* Cultures and Nations of Central and Eastern Europe. — Cambridge, 2000.
- The Hustynja Chronicle / Compiled with an Introduction by O. Tolochko = Густинський літопис / Упоряд. та автор передмови О. Толочко. — Harvard University, 2013.
- The Persistence of Regionals Cultures: Rusyns and Ukrainians in Their Carpatians Homeland and abroad / Ed. by P.R. Magosci. — N. Y., 1993.
- Topolski J.* Jak się pisze i rozumie historię. Tajemnice narracji historycznej. Lublin, 1996.
- Topolski J.* Wprowadzenie do historii. — Poznań, 2001.
- Towards an Intellectual History of Ukraine: An Anthology of Ukrainian Thought from 1710 to 1995 / Ed. by R. Lindheim and G.S.N. Luckyj. — Toronto, 1996.
- The Past and Future of Medieval Studies / Ed. Ji Van Engen. — Notre Dame, 1994.
- Ukraine and its Western Neighbors. — Washington, 2000.
- Velychenko S.* National History as Cultural Process: a survey of the interpretations of Ukraine's past in Polish, Russian, and Ukrainian historical writing from the earliest times to 1914. — Edmonton, 1992.
- Velychenko S.* Shaping identity in Eastern Europe and Russia. — N. Y., 1993.
- Warachim H.* Kapucyńska Odyseja przez Podole i Wołyń. — Biały Dunajec; Ostróg, 2004.
- Wilson N.J.* History in Crises? Recent Directions in Historiography. New Jersy, 1999.
- Wrzosek W.* Historia, kultura, metafora: Powstanie nieklasycznej historiografii. — Wrocław, 1995.
- Wrzosek W.* O myśleniu historycznym. Bydgoszcz, 2009.
- Wynar L.* Mykhailo Hrushevsky: Ukrainian-Russian confrontation in historiography. — Toronto; N. Y.; Munich, 1988.

Модуль 2

Семінар 7	Вплив державної політики Російської та Австрійської / Австро-Угорської імперій на статус і становище українських земель	2
1	Імперські інститути влади в Наддніпрянській Україні та в	

	західноукраїнському регіоні. 2. Українське представництво в законодавчих органах Австрійської / Австро-Угорської та Російської імперій на початку XX ст. 3. Еволюція бачення національно свідомою інтелігенцією політичного статусу України в складі Австрійської / Австро-Угорської та Російської імперій.	
Семінар 8	Сучасний історіографічний дискурс національного відродження. Інституціоналізація українського національного руху 1. Національне відродження: історіографічні дискурси сьогодення (фахове середовище, наукові школи, тематичні пріоритети). 2. Духовні та інтелектуальні лідери національного відродження. 3. Значення / втрата історичних джерел періоду національного відродження. 4. Українська національна ідея у XIX ст. Формування самостійницької ідеології та позиція її апологетів в реаліях початку XX ст.	2
Семінар 9	Форми міжнаціональної та поліконфесійної взаємодії на українських землях кінцяXVIII– початкуXX ст. 1. Поняття «малорос», «русин», «українець» в публіцистичному просторі кінця XVIII–початку XX ст. 2. Греко-католицька церква як фактор етнічної консолідації західноукраїнського суспільства. 3. Легальні та нелегальні форми боротьби українського народу за національні та політичні права.	2
Семінар 10	Україна в європейських процесах модернізації: політичний, соціально-економічний та культурний потенціал 1. Пояснення подій та явищ модернізаційних процесів в Україні з позицій новітніх методологічних підходів. 2. Вплив модернізації на повсякденне життя українців. 3. Прояви та формування громадянського суспільства в Україні періоду модернізації.	2
Рекомендована література: «Понятия о России»: К исторической семантике имперского периода: В 2-х т. / Под редакцией: А. Миллера, Д. Сдвижкова, И. Ширле. – М., 2012. Ададуров В. "Наполеонида" на Сході Європи: уявлення, проекти та діяльність уряду Франції щодо південно-західних окраїн Російської імперії на початку XIX ст. – Львів, 2007. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – 2-ге вид., перероб. – К., 2001. Аркуша О. Галицький сейм: виборчі кампанії 1889 і 1895 рр. – Львів, 1996. Баковецька О. Римо-католицька церква в Україні в кінці XVIII–XIX столітті. –		

Миколаїв, 2015.

Балабушевич Т.А. Аграрна історія Галичини другої половини XVIII ст. – К., 1993.

Барвінська П. І. Між наукою і політикою. Інтерпретації Східної Європи в академічному середовищі німецькомовного простору у кінці XIX – початку XXI ст. – Одеса, 2013.

Бармак М. Державна служба в Російській імперії. Правові основи формування та функціонування корпусу цивільних службовців (XVIII – перша половина XIX ст.). – Тернопіль, 2006.

Бахтуріна А. Политика Российской империи в Восточной Галиции в годы Первой мировой войны. – М., 2000.

Бахтуріна А. Ю. Окраины Российской империи: государственное управление национальной политика в годы Первой мировой войны (1914–1917 гг.). – М., 2004.

Бацак К. Ю. Італійська еміграція в Україні наприкінці XVIII – у першій третині XIX століття. – К., 2004.

Бацак Н. Культурно-просвітительські заклади та громадські організації греків Приазов'я (друга половина XIX – початок XX ст.). – К., 1999.

Бачинська О. Козацтво в «післякозацьку добу» української історії (кінець (VIII–XIX ст.). – Одеса, 2009.

Беляков С.С. Тень Мазепы: украинская нация в эпоху Гоголя. – М., 2016.

Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні, 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. – К., 1995.

Бовуа Д. Битва за землю в Україні 1863–1914. Поляки в соціоетнічних конфліктах. – К., 1998.

Бовуа Д. Російська влада і польська шляхта в Україні 1793–1830 рр. – Львів, 2007.

Бовуа Д. Шляхтич, кріпак і ревизор. Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831–1863 рр.). – К., 1996.

Бовуа Д. Гордиев узел Российской империи: Власть, шляхта и народ на Правобережной Украине (1793–1914) / Авторизованный перевод с фран. Марии Крисань. – М., 2011.

Богдашина Е. Н. Позитивизм в исторической науке на Украине (60-е гг. XIX – 20-е гг. XX вв.). – Харьков, 2013.

Бойко А.В. Південна Україна останньої чверті XVIII століття. Аналіз джерел. – К., 2000.

Бойко А. Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття. – Запоріжжя, 2000.

Бойко М. П. Кирило-Мефодіївське товариство: філософські та культурологічні ідеї національної самосвідомості та державотворення. – Дніпродзержинськ, 2006.

Бойко Я.В. Заселение Южной Украины, 1860–1890 гг. (Историко-экономические исследования). – Черкасы, 1993.

Бокова В. М. Эпоха тайных обществ: Русские общественные объединения первой трети XIX в. – М., 2003.

Болдирєв О. В. Одеська громада: історичний нарис про українське національне відродження в Одесі (70-ті роки XIX ст. – початок XX ст.). – Одеса, 1994.

Борисенко В. Етнокультурні зв'язки українців та поляків Східного Поділля (кінець XIX – початок XX століття): історико-етнологічне дослідження. – К., 2014.

Борисенко В. Й. Боротьба демократичних сил за народну освіту в Україні 60–90-х років XIX ст. – К., 2011.

Брицький П. П., Бочан П. О. Німці, французи і англійці про Україну та український народ у XVII–XIX століттях. – Чернівці, 2011.

Брюбейкер Р. Переобрамлений націоналізм: статус нації та національне питання у новій

Європі / Пер. з англ. О. Рябов. – Львів, 2006.

Бурмило І. Історія Церкви. – Чернівці, 2007.

Варварцев М. Україна й Італія у наукових, освітніх та літературних взаєминах (друга половина XIX – початок XX ст.): Документи, епістолярій, матеріали. – К., 2000.

Василевський С. Життя польське у XIX ст. – К., 2015.

Вацеба О. Нарис з історії західноукраїнського спортивного руху. – Івано-Франківськ, 1997.

Ващенко В. Лекції з історії української історичної науки другої половини XIX – початку XX століття (М.І. Костомаров, В.А. Антонович, М.С. Грушевський). – Дніпропетровськ, 1998.

Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. У 2-х кн. Кн. 1: Історичні нариси / Упорядн. О. Реєнт; Ред. кол.: В. А. Смолій (голова). – К., 2014.

Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. У 2-х кн. Кн. 2: Мовою документів і свідчень / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова). – К., 2015.

Вендланд А. В. Русофіли Галичини. Українські консерватори між Австрією та Росією, 1848–1915 / пер. з нім. Х. Назаркевич. – Львів, 2015.

Верменич Я. Адміністративно-територіальний устрій України: Еволюція, сучасний стан, проблеми реформування: У 2 т. – К., 2009.

Верменич Я. В. Конструювання української ідентичності: національні й регіональні проекти другої половини XIX – початку XX ст. / Відп. ред. В. А. Смолій. – К., 2016.

Верт П. Православие, инославие, иноверие: Очерки по истории религиозного разнообразия Российской империи / Перевод с англ. Наталии Мишаковой, Михаила Долбилова, Елизаветы Зуевой и автора; научный ред. перевода М. Долбилов. – М., 2012.

Винниченко й українська соціал-демократія: До 125-річчя від народження В.К. Винниченка, до 100-річчя утворення УСДРП. – К., 2008.

Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ, 2009.

Висоцький О.Ю. Українські національні партії початку XX століття: Соціалістичний сегмент (УСДРП та УПСР у компаративістському вивченні). – Дніпропетровськ, 2001.

Висоцький О.Ю. Українські соціал-демократи та есери: Досвід перемог і поразок. – К., 2004.

Вільшанська О. Повсякденне життя міст України кін. XIX – поч. XX ст.: Європейські впливи та українські національні особливості. – К., 2009.

Внешняя политика России XIX и начала XX века: Документы Министерства иностранных дел Российской Федерации. Т. XVII. – М., 2005.

Вол Б. Д., Малик Я. Й., Савинець В. А. Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Національне відродження України. – Львів, 1994.

Волкова С. А. Чехи на півдні України (друга половина XIX – перша третина XX століття). – Сімферополь, 2006.

Волковинський В. Революційний тероризм в Російській імперії і Україна. Друга половина XIX – початок XX ст. – К., 2006.

Воробей Р. Формування та становлення системи місцевих органів державної влади та управління в Україні у другій половині XIX – на початку XX століття. – Чернівці, 2009.

Впровадження та розвиток митної мережі на півдні України (остання чверть XVIII – перша половина XIX століття): 3б. документів та матеріалів. (Матеріали до курсу "Історія митної справи та митної політики в Україні") / Авт.-упоряд.: Ю. І.

- Головко, В. В. Ченцов; редкол.: П. П. Падун, П. В. Пашко, Й. Л. Риси́ч. – Дніпропетровськ, 2002.
- Вулф Л. Винайдення Східної Європи. Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва / пер. з англ. С. Біленький, Т. Цимбал. – К., 2009.
- Вульф Е. Р. Європа і народи без історії. – К., 2004.
- Гальчак С. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХІ ст. – Вінниця, 2011.
- Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. – Львів, 1996.
- Герлігі П. Одеса. Історія міста, 1794–1914. – К., 1999.
- Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина ХІХ – початок ХХ ст.). – К., 2014.
- Гирич І. Формування модерної української нації: теорія і суспільні виклики. (ХІХ – початок ХХ ст.). – Тернопіль, 2014.
- Глушковецький А. Л. Демократія в провінції: вибори та діяльність депутатів Подільської губернії у Державних думах Російської імперії. – Кам'янець-Подільський, 2010.
- Гобсбаум Ерік. Нації і націоналізм, починаючи з 1780 року: програма, міфи, реальність / Пер. з англ. та примітки Т. Корпала. – К., 2010.
- Голобуцький О., Кулик В. Український політичний рух на Наддніпрянщині кінця ХІХ – початку ХХ століття. – К., 1996.
- Головченко В. І., Солдатенко В. Ф. Українське питання в роки Першої світової війни. – К., 2009.
- Голуб А. І. Європейські обрії української соціал-демократії (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.). – Дніпропетровськ, 1998.
- Гончарук Т. Г. Транзит західноєвропейських товарів через Наддніпрянську Україну першої половини ХІХ ст. – Одеса, 2008.
- Гончарук Т. З історії вивчення української економіки першої половини ХІХ ст.: історіогр. нариси. – Одеса, 1999.
- Горбань Т. Ю. Еволюція ідеї національного самовизначення в українській суспільно-політичній думці кінця ХІХ – першої чверті ХХ століть. – К., 2010.
- Горбуров Е. Г., Горбуров К. Е. Известная неизвестная война: Восточная (Крымская) война 1853–1856 гг. – Николаев, 2009.
- Гордуновський О. М., Гуржій О. І., Ресніт О. П. Український хліб і його реалізація в ХVІІІ – на початку ХХ ст. (Нариси з історії економіки). – К., 2013.
- Горинь В. І. «Руська Трійця» в історії суспільно-політичного руху і культури України. – К., 1987.
- Государственная дума Российской империи: 1906–1917: энциклопедия. – М., 2008.
- Гринів О. Українська націологія ХІХ – початок ХХ століття: історичні нариси. – Львів, 2005.
- Грицак Я. Й. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996.
- Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). – Київ, 2006.
- Гудь Б. Загибель Аркадії. Етносоціальні аспекти українсько-польських конфліктів ХІХ – першої половини ХХ століття. – Львів, 2006.
- Гуйванюк М. Січовий рух у Галичині й Буковині (1900–1914). – Чернівці, 2009.
- Гуржій О. І. Селяни України та їх оподаткування в ХVІІ – середині ХІХ ст. – Біла Церква, 2012.

- Гуржій О. І., Орлик В. М.* Оподаткування сільського населення України (XVII – середина XIX ст.). – Черкаси, 2011.
- Гуржій О., Ресит О., Палій А.* Війна 1812 року: український контекст. – К., 2012.
- Данилюк Д. Д.* Історична думка на Закарпатті епохи національного відродження (кінець XVIII – середина XIX ст.). – Ужгород, 2009.
- Данилюк Д.* Історія Закарпаття в біографіях і портретах (з давніх часів до початку XX ст.). – Ужгород, 1997.
- Данильченко О.* Етнічний розвиток і міжнародні зв'язки Півдня України (кінець XVIII – перша чверть XX століття). – Владивосток, 2009.
- Дашкевич Я.* Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. – 2-ге вид., виправл. й доповн. – Львів, 2007.
- Добржанський О.* Національний рух українців Буковини другої половини XIX – початку XX ст. – Чернівці, 1999.
- Довжук І. В.* Індустріальний Донбас в історії розвитку економіки Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.). – Луганськ, 2009.
- Довжук І. В.* Промисловий розвиток Донбасу в системі економіки Наддніпрянської України (кінець XIX – початок XX ст.). – Луганськ, 2003.
- Долинська М.* Львів: простір на тлі мешканців (XIII–XIX ст.). – Львів, 2014.
- Донік О.* З історії індустріального освоєння Донбасу (XIX – початок XX ст.). – К., 2014.
- Донік О.* Купецтво України в імперському просторі (XIX ст.). – К., 2008.
- Донік О.М.* Родина Терещенків в історії доброчинності. – К., 2004.
- Дубінський В., Федьков О.* Аграрне питання в політичних концепціях українських партій і громадських організацій Наддніпрянщини наприкінці XIX – на початку XX ст. – Кам'янець-Подільський, 2012.
- Економічна історія України: історико-економічне дослідження: В 2 т. – К., 2011.*
- Єкельчик С.* Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX століття. – К., 2010.
- Єкельчик С. О.* Пробудження нації: До концепції історії українського національного руху другої половини XIX ст. – Мельбурн, 1994.
- Жалоба І.* Інфраструктурна політика австрійського уряду на північному сході монархії в останній чверті XVIII – 60-х роках XIX ст. (на прикладі шляхів сполучення). – Чернівці, 2004.
- Жандармы России: Политический розыск в России. XV–XX век: Новейшие исследования / В. С. Измозик (сост.). – СПб., 2002.*
- Жванко Л.* Біженці Першої світової війни: український вимір (1914–1918 рр.). – Харків, 2012.
- Живучи в модерному місті: Київ кінця XIX – середини XX століть / Упоряд. К. Диса, О. Бетлій, О. Мартинюк. – К., 2016.*
- Задорожнюк А. Б., Ресит О. П.* Промислове виробництво в містах і містечках Подільської губернії кінця XVIII – початку XX ст. – К., 2008.
- Зайцева З.* Український науковий рух: інституціональні аспекти розвитку (кінець XIX – початок XX ст.). – К., 2006.
- Закарпаття в етнополітичному вимірі / М. Панчук, В. Войналович, О. Галенко та ін.; гол. редкол. Ю. Левенець. – К., 2008.*
- Зарічук В. О.* Нариси з історії та культури німців Причорномор'я. – Одеса, 2012.
- Заярнюк А.* Ідіоми емансипації. "Визвольні" проекти і галицьке село у середині XIX століття. – К., 2007.
- Земський Ю. С.* Польська, російська та українська еліти в змаганнях за Правобережну Україну середини XIX ст. – Хмельницький, 2011.

Зінченко А.Л. Церковне землеволодіння в політиці царизму на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. – К., 1994.

Іванова Н. А., Желтова В. П. Сословное общество Российской империи (XVIII – начало XX века). – М., 2009.

Іваненко О. Університети України в міжнародних наукових зв'язках Російської імперії (друга половина XIX – початок XX ст.). – К., 2013.

Іваницька С. Українська ліберально-демократична партійна еліта: "колективний портрет" (кінець XIX – початок XX століття). – Запоріжжя, 2011.

Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). – К., 2007.

Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: українська національна ідея в суспільно-політичній думці 50–60-х рр. XIX ст. – К., 2008.

Іванова Л.Г., Іванченко Р.П. Громадівський рух 60-х рр. XIX ст. в Україні: Проблеми, ідеологія. – К., 1999.

Іванова Л.Г., Іванченко Р.П. Суспільно-політичний рух 60-х рр. XIX ст. в Україні: До проблеми становлення ідеології. – К., 2000.

Історична наука, історична пам'ять і національна свідомість модерної доби в Україні, Білорусі та Польщі: наук. кол. пр. / Упоряд. В. В. Масненко, Ю. П. Присяжнюк; голов. ред. В. Масненко. – Черкаси, 2011.

Історія Криму в запитаннях та відповідях / Відп. ред. В. Смолій; упоряд. Г. Боряк; кер. авт. кол. О. Галенко. – К., 2015.

Історія суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX ст. – 1920 р.). – Львів, 1993.

Історія українських політичних партій. Кінець XIX – 1917 р.: хрестоматія / упоряд. Б. І. Корольов, І. С. Михальський. – К., 2004.

Історія українського мистецтва: у п'яти томах. Т. 4: Мистецтво XIX століття / Голов. ред. Г. Скрипник. – К., 2006.

Історія українського парламентаризму: від допарламентських форм організації політичного життя до сьогодення: У 3 т. – К., 2010.

Історія українського селянства: Нариси в 2-х т. – К., 2006.

Історія української культури: У 5 т. Т. 4, кн. 1: Українська культура першої половини XIX ст. – К., 2008.

Історія української культури: У 5 т. Т. 4, кн. 2: Українська культура другої половини XIX ст. – К., 2005.

Казьмирчук Г., Латиш Ю. Українське декабристознавство. – К., 2002.

Каплін А. Д. Мировоззрение славянофилов. История и будущее России. – М., 2008.

Каттелер А. Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад. – Львів, 2005.

Кармазіна М. С. Ідея державності в Українській політичній думці (кінець XIX – початок XX століття). – К., 1998.

Кароєва Т. Р. Провінція у галактиці Гутенберга: книжкова культура подолян другої половини XIX – початку XX ст. – Вінниця, 2014.

Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999.

Касьянов Г. В. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX ст.: соціально-політичний портрет. – К., 1993.

Катренко А.М. У пошуках шляхів побудови справедливого суспільства: Діяльність народовольців і чорнопередільців в Україні у 80-х роках XIX ст. – К., 2001.

Катренко А.М., Катренко Я.А. Національно-культурна та політична діяльність Київської громади (60–90-ті роки XIX ст.). – К., 2003.

- Кирило-Мефодіївське товариство: У 3 т. – К., 1990.
- Кириєнко О.* Військова цензура в українських губерніях Російської імперії (липень 1914 р. – жовтень 1917 р.). – К., 2016.
- Кирьянов И.К., Лукьянов М.Н.* Парламент самодержавной России. Государственная дума и ее депутаты, 1906–1907 гг. – Пермь, 1995.
- Кобилецький М.* Магдебурзьке право в Україні (XVI – перша половина XIX ст.): історико-правове дослідження. – Львів, 2008.
- Ковпаненко Н.* Архітектурно-мистецька спадщина Наддніпрянської України у вітчизняних історичних дослідженнях (кінець XIX – початок XX ст.). – К., 2014.
- Когут З.* Коріння ідентичности: Студії з ранньомодерної та модерної історії України. – К., 2004.
- Когут З.* Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини 1760–1830. – К., 1996.
- Кокін С.А., Мовчан О.М.* Ліквідація більшовиками правесерівської і меншовицької опозиції в Україні в 1920–1924 рр. – К., 1993.
- Колесник В.Ф., Надтока О.М.* Російська демократична інтелігенція та українське національне відродження (кінець XVIII – початок XX століття). – К., 2002.
- Коляда І.* Українська інтелігенція в Росії: Суспільно-політична та соціально-культурна діяльність (друга половина XIX – початок XX ст.). – К., 2010.
- Кондаков Ю. Е.* Государство и православная церковь в России: Эволюция отношений в первой половине XIX века. – СПб., 2003.
- Кондратюк К.* Українська історіографія XIX – початку XX століть: основні напрями і концепції. – Львів, 2002.
- Коник О. О.* Депутати Державної думи Російської імперії від губерній Наддніпрянської України (1906–1917 рр.). – Дніпропетровськ, 2013.
- Коновець О. Ф.* Просвітницький рух на Україні (XIX перша третина XX ст.). – К., 1992.
- Константинова В. М.* Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861–1904 роки). – Запоріжжя, 2010.
- Константинова В.* Соціокультурні аспекти урбанізаційних процесів на Півдні України (друга половина XIX – початок XX століття). – Запоріжжя, 2011.
- Королєв В.И.* Бунт на коленях: Политические партии в Таврической губернии (1905–1907 гг.). – Симферополь, 1993.
- Корольов Г.* Український федералізм в історичному дискурсі (XIX – початок XX століття). – К., 2010.
- Костюк М.* Німецькі колонії на Волині (XIX – початок XX ст.). – Тернопіль, 2003.
- Кравченко В. В.* Харьков / Харків: столица Пограничья. – Вильнюс, 2010.
- Кравченко В.* Україна, Імперія, Росія: вибр. ст. з модерної історії та історіографії. – К., 2011.
- Кривобок О. П.* Діяльність політичних партій та організацій на півночі Лівобережної України в кінці XIX – на початку XX ст. – Ніжин, 2011.
- Крижановська О.* Поміщицькі селяни Правобережної України у 30–50-х роках XIX ст. (умови життя, суспільно-політичний світогляд, соціальний темперамент). – К., 2008.
- Крижановська О.* Таємні організації: Масонський рух в Україні. – К., 2009.
- Кругляк Б. А.* Внутренняя торговля в России в конце XIX – начале XX в.: На материалах Украины. – Самара, 1992.
- Кругляк М.* Життя та побут студентства підросійської України другої половини XIX – початку XX ст. – Житомир, 2015.

- Кугутяк М. В.* Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.). – Івано-Франківськ, 1993.
- Кудрявцев Л.* Институт губернаторства Украины. – К., 2008.
- Кукушкин Ю. С., Тимофеев Н. С.* Самоуправление крестьян России (XIX – начало XXI в.). – М., 2004.
- Куромія Г.* Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки. – К., 2002.
- Лазанская Т.И.* Государственные крестьяне Украины в период кризиса феодально-крепостнической системы. – К., 1989.
- Лазанська Т.І.* Історія підприємництва в Україні (на матеріалах торгово-промислової статистики XIX ст.). – К., 1999.
- Лазаревський О.З.* оточення пророка. Тарас Шевченко та родина Лазаревських. – К., 2009.
- Лебеденко А.М.* История анархизма в Украине (конец XIX – начало XX вв.). – К., 1995.
- Лиман І.* Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII середини XIX століття. – Запоріжжя, 2004.
- Лисенко О.В.* «Просвіти» Наддніпрянської України у дожовтневий період. – К., 1990.
- Лисенко О.В.* «Просвіти» та кооперативи в українському суспільному середовищі на початку XX ст. – К., 2008.
- Литвин В. М.* Образи Великого Кобзаря в українській інтелектуальній історії (до 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка). – К., 2014.
- Лінднер Р.* Підприємці і місто в Україні: 1860–1914 рр. (Індустріалізація й соціальна комунікація на Півдні Російської імперії). – К.; Донецьк, 2009.
- Ляшко С. М.* Біографічна довідкова справа в Україні (60-ті рр. XIX – 40-і рр. XX ст.): Нариси історії. – Запоріжжя, 2006.
- Магочій П. Р.* Історія України. – К., 2007.
- Магочій П. Р.* Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848–1948). – Ужгород, 1994.
- Мазурок О.* Міста Східної Галичини, Північної Буковини і Закарпаття у другій половині XIX – на початку XX століть (1848–1918 рр.): етносоціальний та економічний аспекти. Т. 1: Етносоціальний розвиток міст. – Ужгород, 2012.
- Маланчук-Рибак О.* Ідеологія та суспільна практика жіночого руху на західноукраїнських землях XIX – першої третини XX ст.: типологія та європейський культурно-історичний контекст. – К., 2006.
- Маленко Л.* Азовське козацьке військо (1828–1866). – Запоріжжя, 2000.
- Малюта О.* «Просвіти» і українська державність (друга половина XIX – перша половина XX ст.): до 140-річчя товариства «Просвіта». – К., 2008.
- Марочко В. І.* Українська селянська кооперація. Історико-теоретичний аспект (1861–1929 рр.). – К., 1995.
- Маслійчук В.* Провінція на перехресті культур: Дослідження з історії Слобідської України XVII–XIX ст. – Харків, 2007.
- Машикін О.* Іноземці в соціально-економічному житті України кінця XVIII – першої половини XIX ст. – К., 2008.
- Мейтус В.* Массы, движения, революции. – К., 2008.
- Меньшевики.* Документы и материалы. 1903 – февраль 1917 гг. – М., 1996.
- Миллер А. И.* "Украинский вопрос" в политике властей и русском общественном мнении (вторая половина XIX в.). – СПб., 2000.
- Миллер А. И.* Украинский вопрос в Российской империи. – К., 2013.

- Милько В.* Українське представництво в Державній думі Російської імперії (1906–1917). – К., 2016.
- Миронов Б. Н.* Социальная история России периода империи (XVIII–начало XX в.): Генезис личности, демократической семьи, гражданского общества и правового государства: в 2 т. – 3-е изд. – СПб., 2003.
- Михальський Ю.* Польські політичні партії та українське питання в Галичині напочатку XX століття (1902–1914). – Львів, 2002.
- Михутин І. В.* Украинский вопрос в России (конец XIX – начало XX века). – М., 2003.
- Мірчук П.* Микола Міхновський: Апостол української державності. – Філадельфія, 1960.
- Молчанов В.Б.* Життєвий рівень міського населення Правобережної України (1900–1914 рр.). – К., 2005.
- Молчанов В.* Донбас у системі соціально-демографічних та економічних процесів (XIX – початок XX ст.). – К., 2015.
- Молчанов В.* Життєвий рівень чиновників правоохоронних установ в Україні у XIX – на початку XX ст. – К., 2007.
- Морозова А. В.* Єврейське населення Лівобережної України в другій половині XIX – на початку XX ст. – К., 2009.
- Москалюк М.* Розвиток обробної промисловості українських губерній Російської імперії в другій половині XIX – на початку XX століття. – Тернопіль, 2012.
- Нагірняк О.* Нариси з історії українознавства у Наддніпрянській Україні (остання чверть XIX ст. – 1917 р.). – К., 2007.
- Нариси з історії та культури євреїв України / упоряд. та ред. Л. Фінберг і В. Любченко. – К., 2005.
- Нариси з історії українського національного руху. – К., 1994.
- Нариси історії професійних спілок України. – К., 2002.
- Наумов С. О.* Український політичний рух на Лівобережжі (90-і рр. XIX ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006.
- Національне питання в Україні XX – початку XXI ст.: Історичні нариси. – К., 2012.
- Ніколаєнко О. О.* Польські жінки Наддніпрянської України в другій половині XIX – на початку XX ст.: громадське і приватне життя. – Харків, 2015.
- Онопрієнко В., Щербань Т.* Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008.
- Описи Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX століття / Упоряд. А. Бойко. – Запоріжжя, 2009.
- Орлик В. М.* Податкова політика Російської імперії в Україні в дореформений період. – Кіровоград, 2007.
- Очерки русской культуры XIX века. Т. 2: Власть и культура. – М., 2000.
- Павко А. І.* Політичні партії, організації в Україні: Зародження, еволюція, діяльність, історична доля. Кінець XIX століття – лютий 1917. – К., 1999.
- Пайтс Р.* Россия при старом режиме. – Москва, 2004.
- Палеолог М.* Царская Россия накануне революции / Пер. с фр. – М., 1991.
- Панченко П.П.* Релігійні конфесії в Україні в контексті історизму. – К., 2003.
- Партии демократических реформ, мирного обновления, прогрессистов, 1906–1916 гг.: Документы и материалы / редкол.: В.В. Шелохаев (отв. ред.) и др. – М., 2002.
- Партии российских промышленников и предпринимателей: Док. и материалы. 1905–1906 гг. – М., 2004.
- Пахолків С.* Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й

емансипація нації. – Львів, 2014.

Паиук В. Заробітчани Правобережної України (друга половина XIX ст.). – Львів, 2001.

Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини XIX – початку XX ст. – Біла Церква, 2008.

Пінчук Ю. А. Історичні студії Миколи Костомарова як фактор формування самоусвідомлення української нації. – К., 2009.

Плекан Ю. Боротьба за реформу виборчого законодавства до Австрійського парламенту та Галицького сейму (кінець XIX – початок XX ст.). – Івано-Франківськ, 2008.

Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. – К., 2015.

Політична історія України XX століття: у шести томах. Т. 1: На зламі століть (кінець XIX – 1917 р.). – К., 2002.

Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст. Історичні нариси. – К., 2002.

Портнова Т. Міське середовище і модернізація: Катеринослав середини XIX – початку XX ст. – Дніпропетровськ, 2008.

Правые партии. 1905–1917 гг.: Документы и материалы: В 2 т. – М., 1998.

Присяжнюк Ю. П. Українське селянство Наддніпрянської України: соціоментальна історія другої половини XIX – початку XX ст. – Черкаси, 2007.

Прищепя О. Міста Волині у другій половині XIX – на початку XX ст. – Рівне, 2010.

Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.

Реснит О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX століття). – К., 2016.

Реснит О. П. Україна соборна. Наукові розвідки і рецензії. – К., 2006.

Реснит О. П., Сердюк О. В. Перша світова війна і Україна. – К., 2004.

Реснит О. П., Сердюк О. В. Сільське господарство України і світовий продовольчий ринок (1861–1914 рр.). – К., 2011.

Реснит О. Україна XIX–XX століть: роздуми та студії історика. – Корсунь-Шевченківський, 2009.

Ремнев А. В. Россия Дальнего Востока. Имперская география власти XIX – начала XX веков. – Омск, 2004.

Ретина Л. П. Историческая наука на рубеже XX–XXI вв.: социальные теории и историографическая практика. – М., 2011.

Россия и Британия. Вып. 4: Связи и взаимные представления XIX–XX века. – М., 2000.

Сарбей В. Г. Національне відродження України. – К., 1999.

Світленко С. І. Народництво в Україні 60-80-х років XIX століття: теоретичні проблеми джерелознавства та історії. – Дніпропетровськ, 1999.

Світленко С. І. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття: 3б. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2007.

Світленко С. І. Суспільний рух на Катеринославщині у 50–80-х роках XIX століття. – Дніпропетровськ, 2006.

Себта Т. Методичні рекомендації до видання іншомовних писемних джерел XIX – початку XXI ст. – К., 2008.

Симоненко Р. Г., Табачник Д. В. Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України. XIX – початок XX ст.: Нариси. – К., 2007.

Синявська Л. І. Важка промисловість Сходу і Півдня України під час Першої світової війни. – К., 2014.

Ситник О. Формування та еволюція ідеологічних концепцій національно-

державницького спрямування в Україні (від початку XIX ст. – до 1939 р.). – Донецьк, 2009.

Сіромська Г. Народний Дім у Львові: від старорусинства до русофільства (середина XIX – початок XX ст.). – Львів, 2014.

Скринник М. А. Наративні практики української ідентичності: Доба Романтизму. – Львів, 2007.

Смирнов В. Н. Политический терроризм в Харьковской губернии (вторая половина XIX столетия). – Харьков, 2007.

Сміт Е. Д. Національна ідентичність / з англ. пер. П. Терещук. – К., 1994.

Смольницька М. К. Колегія Павла Галагана в національно-культурному житті України (1871–1920 рр.). – К., 2007.

Стельмах С. Історична наука в Україні епохи класичного історизму XIX – початок XX ст. – К., 2005.

Сухий О. М. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті). – Львів, 2003.

Таранець С. В. Старообрядчество в Российской империи (конец XVII – начало XX века): в 2 т. – К., 2012–2013.

Трофим'як Б. Є. Гімнастично-спортивні організації у національно-визвольному русі Галичини (друга пол. XIX ст. – перша пол. XX ст.). – Тернопіль, 2001.

Турченко Ф. Г., Турченко Г. Ф. Південна Україна: модернізація, світова війна, революція (кінець XIX – 1921 р.): Історичні нариси. – К., 2003.

Уайт Х. Метаісторія: Историческое воображение в Европе XIX века. – Екатеринбург, 2002.

Україна в умовах столипінської аграрної реформи / *Вергунов В. А., Хиженяк В. П., Кірпаль З. П. та ін.* – К., 2006.

Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси: В 3 т. – Т. 1: *Верстюк В. Ф., Горобець В. М., Толочко О. П.* Українські проекти в Російській імперії. – К., 2004.

Україна Тараса Шевченка / упоряд.: Р. В. Маньковська, В. М. Мельниченко, Л. М. Новохатко. – Харків, 2014.

Україна. Процеси націотворення / Упоряд. А. Каппелер; пер. з нім. – К., 2011.

Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 19: "Просвіта" – оберіг незалежності та соборності України. – Львів, 2010.

Українська ідентичність і мовне питання в Російській імперії: спроба державного регулювання / Упорядн.: Г. В. Боряк, В. П. Баран, Л. З. Гісцова, Л. Я. Демченко, О. В. Музичук, П. П. Найдено, В. С. Шандра. – К., 2015.

Українська політична нація: генеза, стан, перспективи. – К., 2003.

Українське питання в Російській імперії (кінець XIX – початок XX ст.): Кол. наук. монографія в 3-х ч. – К., 1999.

Українські політичні партії кінця XIX – початку XX ст. Пограмові і довідкові матеріали / Уклад. Шевченко В., Зверьков Ю., Кривошея О. – К., 1993.

Українсько-польські культурні взаємини XIX–XX століття. – К., 2003.

Філінюк А. Г., Ігнат'єва Т. В. Торговельно-економічні зв'язки Правобережної України в умовах інкорпорації та геополітики Російської імперії (кінець XVIII – 50-ті роки XIX століття). – Кам'янець-Подільський, 2006.

Харківський університет і українська культура: до 210-річчя від часу заснування ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2015.

Хрестоматія з історії державної служби в Україні XIX ст.: робочий зошит / Кер. кол. упоряд. Г. В. Боряк. – К., 2010.

Цибуленко Л. Органи самоврядування Одеси, Миколаєва, Херсона у розбудові

муніципальної земельної та виробничої власності в кінці XIX – на початку XX століття. – Херсон, 2003.

Цьолнер Е. Історія Австрії / пер. з нім. Р. Дубасевича, Х. Назаркевич, А. Онишка, Н. Іваничук. – Львів, 2001.

Чайковський А. С., Щербак М. Г. За законом і над законом: З історії адміністративних органів і поліцейсько-жандармської системи в Україні (XIX – початок XX ст.). – К., 1996.

Чорний Д. М. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.). – Харків, 2007.

Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму, 1861–1901 (Нарис з історії українського парламентаризму). – Львів, 2002.

Шандра В.С. Адміністративні установи Правобережної України кінця XVIII – початку XX ст. в російському законодавстві: Джерелознавчий аналітичний огляд. – К., 1998.

Шандра В. С. Генерал-губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. – К., 2005.

Шандра В.С. Київське генерал-губернаторство. 1832–1914: Історія створення та діяльності, архівний комплекс і його інформативний потенціал. – К., 1994.

Шандра В. Совісні суди в Україні (остання чверть XVIII – середина XIX ст.). – К., 2011.

Шандра І. О. Представницькі організації буржуазії українських губерній (1861–1919 рр.). – Харків, 2016.

Шаццільо В. К. Первая мировая война 1914–1918. Факты. Документы. – М., 2003.

Шаццільо К. Ф. От Портсмутского мира к Первой мировой войне. Генералы и политика. – М., 2000.

Швагуляк М. Історичні студії: українці на роздоріжжях та крутих поворотах історії (друга пол. XIX – перша пол. XX ст.). – Львів, 2013.

Шевченко В. Приватне банкірське підприємництво в Одесі (XIX – початок XX ст.). – К., 2010.

Шевченко В. Скасування кріпосного права у 1861 році: Спроба нетрадиційного аналізу. – К., 2008.

Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація. (Кінець XIX – початок XX ст.): в 2-х т. – Т. 2. – Харків, 2001.

Шит Н.А. Интеллигенция на Украине XIX в.: Историко-социологический очерк. – К., 1991.

Шит Н.А. Організаційно-правові засади діяльності Київської духовної академії (1819–1919 рр.). – К., 2008.

Шит Н. А. Суспільно-політичне і духовне життя українців у складі Російської імперії (XIX ст.). – К., 2004.

Шит Н.А. Церковно-православний рух в Україні (початок XX ст.). – К., 1995.

Шитюк М. М., Щукін В. В. Єврейське населення Херсонської губернії в XIX – на початку XX століть. – Миколаїв, 2008.

Шляхов О. Б. Україна в умовах модернізації та загострення соціального конфлікту (кінець XIX – початок XX ст.). – Дніпропетровськ, 2016.

Шляхов О. Б. Україна на шляху до індустріального суспільства (друга половина XIX – початок XX ст.). – Дніпропетровськ, 2010.

Шпорлюк Р. Формування модерних націй. Україна – Росія – Польща / Пер. з англ. – К., 2013.

Щербак Н. О. Національне питання в політиці царизму у Правобережній Україні (кінець XVIII – початок XX ст.). – К., 2005.

Якименко М. Аграрні міграції українського селянства на рубежі XIX–XX ст. –

Полтава, 2006.

Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Янишин Б. Українська міська політична еліта в Галичині й народовський рух останньої третини XIX ст.: становлення та інституційний розвиток. – К., 2008.

Ясь О. В. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. – К., 2014.

*

*

*

A Laboratory of Transnational History: Ukraine and Recent Ukrainian Historiography. – Budapest, New York, 2009.

Bator J. Wojna Galicyjska. – Kraków, 2008.

Brose E. D. A history of the Great War: World War One and the international crisis of the early twentieth century. – New York; Oxford, 2010.

Brower D. R. The Russian City between Tradition and Modernity, 1850–1900. – Berkeley, 1990.

Burbank J., von Hagen M., Remnev A. (Eds.). Russian Empire: Space, People, Power, 1700–1930. – Bloomington, 2007.

Choldin M. T. A Fence around the Empire: Russian Censorship of Western ideas under the Tsars. – Durham, 1985.

Cruttwell C. R. M. F. A History of the Great War, 1914–1918. – Chicago, 2007.

Davies N. Europe East and West: A Collection of Essays on European History. – London, 2006.

Epsztein T. Z piórem i paletą: Zainteresowania intelektualne i artystyczne ziemiaństwa polskiego na Ukrainie w II połowie XIX w. – Warszawa, 2005.

Farr J. R. Artisan in Europe: 1300–1914. – Cambridge, 2000.

Friesen L. Rural Revolutions in Southern Ukraine: Peasants, Nobles, and Colonists, 1774–1905. – Cambridge, 2008.

Gerus O. W. The Ukrainian Question in the Russian Duma 1906–1917 // *Studia Ucrainica: An Overview.* – Ottava, 1984. – P. 157–173.

Gorman L., McLean D. Media and society in the twentieth century: a historical introduction. – Malden, 2003.

Hagen von M. Does Ukraine Have a History? // *Slavic Review.* – 1995. – Vol. 54, no. 3.

Hagen von M. War in a European borderland: occupations and occupation plans in Galicia and Ukraine, 1914–1918. – Seattle, 2007.

Herlihy P. Odessa: A History, 1794–1914. – Cambridge, 1986.

Herlihy P. The Alcoholic Empire. Vodka & Politics in Late Imperial Russia. – Oxford, 2002.

Himka J. P. Galician Villagers and the Ukrainian National Movement in the Nineteenth Century. – Edmonton, London, New York, 1988.

Himka J. P. Religion and Nationality in Western Ukraine: The Greek Catholic Church and the Ruthenian National Movement in Galicia, 1867–1900. – Montreal; Kingston, Ontario; London; Ithaca, 1999.

Hobsbawm E. The Age of Capital: 1848–1875. – London, 1975.

Hobsbawm E. The Age of Empire: 1875–1914. – New York, 1987.

Hobsbawm E. The Age of Revolution: 1789–1848. – New York, 1962.

Hroch M. Das Europa der Nationen. – Göttingen, 2005.

Kappeler A., Kohut Z. E., Sysyn F. E., von Hagen M. (Eds.). Culture, Nation and Identity. The Ukrainian-Russian Encounter (1600–1945). – Edmonton, Toronto, 2003.

Moser M. New Contributions to the History of the Ukrainian Language. – Edmonton; Toronto, 2016.

Pritsak O., Reshetar J. S. The Ukraine and the Dialectics of Nation-Building // Slavic Review. – 1963. – Vol. 22, no. 2. – P. 224–255.

Prymak T.M. Mykola Kostomarov: a biography. – Toronto, 1996.

Remer C. Die Ukraine im Blickfeld deutscher Interessen. Ende des 19 Jahrhunderts bis 1917/18. – Frankfurt-am-Main; Berlin; Bern; New-York; Paris; Wien: Verlag PeterLang, 1997.

Rethinking Ukrainian History / Ed. By Ivan L. Rudnytsky. – Edmonton, 1981.

Saunders D. The Ukrainian Impact on Russian Culture 1750–1850. – Edmonton, 1985.

Wendland A. V. Die Russophilen in Galizien: Ukrainische Konservative zwischen Österreich und Russland, 1848–1915. – Wien, 2000.

Zayarnyuk A. Framing the Ukrainian Peasantry in Habsburg Galicia, 1846–1914. – Edmonton; Toronto, 2013.

Підсумковий (модульний) контроль	Контрольні роботи	4
Підсумковий контроль	Консультація та залік	4

Самостійна робота здійснюється у вигляді опрацювання лекційного матеріалу, додаткової літератури задля кращого засвоєння ідей, положень, концептів та фактажу навчального курсу та підготовки дослідницької роботи за проблематикою, погодженою з викладачем.

ПОРЯДОК І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності аспіранта за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Вид роботи	Кількість балів за один вид роботи	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за курс
<i>Лекції</i>	1	Слухач відвідує лекційне заняття, якісно веде конспект лекції	За лекції – 16
	0	Слухач не відвідує лекцію	
<i>Практичне заняття (семінари)</i>	3	Слухач ставить змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії	За практичні заняття (семінари) – 24
	1-2	Слухач ставить запитання, але не висловлює аргументованих зауважень та/або не бере участі в дискусії	
	0	Пасивна участь у практичному занятті	
<i>Самостійна робота (письмова робота – дослідницька студія)</i>	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичний та творчий підхід, знання особливостей досліджуваного явища, виклад є логічним. Роботу оформлено відповідно до чинних вимог.	За самостійну роботу – 20
	15-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичний та творчий підхід, знання особливостей досліджуваного явища, виклад є в цілому логічним. Але є незначні недоліки: деяка непослідовність у викладенні матеріалу, певні прогалини у розумінні явища, фактичні помилки. Роботу оформлено відповідно до чинних вимог, але є невеликі хиби в оформленні.	
	9-14	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє непогане знання матеріалу, але є значна кількість недоліків різного характеру, структурні порушення, нелогічність у викладі матеріалу, нехтування	

		приписами оформлення роботи.	
	1-8	Роботу подано невчасно; автор не засвоїв необхідний матеріал, не розуміє досліджуваного явища.	
	0	Робота взагалі не підготовлена слухачем	
Контрольні (модульні роботи)	5	Слухач надав вичерпні відповіді на всі питання контрольної роботи, продемонстрував глибоке знання матеріалу	За контрольні роботи – 10
	3-4	Слухач надав вичерпні відповіді на всі питання контрольної роботи, але є незначні недоліки: деяка непослідовність у викладенні матеріалу, певні прогалини у розумінні явища, фактичні помилки.	
	1-2	Слухач відповів не на всі питання контрольної роботи, не засвоїв необхідний матеріал.	
	0	Слухач не відповів на жодне питання контрольної роботи чи не з'явився на контрольну роботу	
Залік	30	Слухач демонструє глибокі знання, дає вичерпну відповідь на екзаменаційні та додаткові питання, впевнено аргументує свою позицію.	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Модулі	I	II
Лекції	0-9	0-7
Семінари	0-15	0-9
Самостійна робота (письмова робота – дослідницька студія)		0-20
Контрольні (модульні роботи)	0-5	0-5
Робота за модулями	0-29	0-41
Підсумковий контроль (залік)	0-30	
Всього за курс	0-100	

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

Рейтинговий показник	Оцінка за ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
64-74	D (задовільно)	задовільно	
60-63	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1-34	F (неприйнятно)	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до іспиту) становить 35 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 35 балів) слухач зобов'язаний повторно пройти курс навчання із зазначеної дисципліни. У разі отримання оцінки «незадовільно» слухач має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії слухач може обрати повторне вивчення дисципліни.

ФОРМА ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань з метою перевірки рівня засвоєння слухачами певних тем навчальної програмивідбувається під час проведення семінарськихзанять. Формами поточного контролю з дисципліни «Теоретико-методичні засади дослідження українського середньовіччя та нового часу» є опитування, аналіз пропонованих для ознайомлення наукових статей і монографій, дискусії щодо викладених у них проблем.Поточний контроль передбачає оцінювання відповідно до критеріїв, викладених у «Порядку і критеріях оцінювання».

Підсумковий контроль передбачає дві контрольні (модульні) роботи та залік. Контрольні роботи відбуваються у письмовому форматі, а іспит у форматі усної співбесіди в очному режимі чи режимі відеоконференції. На контрольну роботу виносяться питання, що обговорювалися під час семінарських занять. На залік виносяться питання із запропонованого нижче переліку. За потреби ставляться додаткові/уточнюючі питання з обсягу навчального курсу.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Принципи класифікації та застосування методу критичного аналізу при формуванні джерельної бази медієвістичних та ранньоновістичних студій.
2. Формування понятійно-категоріального апарату, предмет і методи сучасного медієвістичного та ранньоновістичного студіювання.
3. Джерела з дослідження політичних та соціальних процесів у давньоруську добу: видова характеристика.
4. Історія Києво-Руської держави: дискусійні питання та продуктивні дослідницькі стратегії.
5. Конфесійні та політичні ідеї на теренах середньовічної і ранньомодерної України у світлі міждисциплінарного синтезу.
6. Актуальні і дискусійні напрями вивчення української історії литовсько-польської доби.
7. Застосування загальних принципів наукового пізнання до вивчення аграрної історії середньовічної і ранньомодерної історії України.
8. Роль міста в середньовічній та ранньомодерній історії України: прогнозування дослідницьких стратегій.
9. Типологія суспільних конфліктів в українському середньовічному та модерному соціумі.
10. Розвиток товарно-грошових відносин та їх вплив на формування господарсько-економічних систем українських земель: пріоритети тематичного поля.
11. Дискурс і практика української ранньомодерної державотворчості.
12. Геополітичний фактор в історії ранньомодерної України: вектори наукового дослідження.
13. Українська національна революція XVII ст.: визначення дослідницьких стратегій.
14. Цивілізаційно-культурні підходи до проблеми формування турецьких володінь в Україні.
15. Становлення та суспільно-політична структура Кримського ханату і його роль в історії України.
16. Ознаки та функції ранньомодерної Української держави: перспективи компаративного дослідження.
17. Комплекс джерел з української литуаністики: критерії класифікації та критичного аналізу.
18. Механізми взаємодії та взаємовпливу влади і суспільства в Українській ранньомодерній державі в контексті міждисциплінарного синтезу.

19. Стереотипний образ варвара в античній літературній класиці та його екстраполяція на поліетнічну ойкумену Північного Причорномор'я та Криму.
20. Феодалізм як просторово-часове явище та соціально-історичний тип середньовічної суспільної організації.
21. Перехід від середньовіччя до нового часу: сучасні теорії та концепції.
22. Проблема періодизації нової доби в історії України.
23. Полеміка між вітчизняною та західною історіософією щодо сутнісного змісту епохи середньовіччя та її відбиття в українській історіографії.
24. Проблема спадщини Давньоруської держави в сучасній історичній літературі.
25. Русь у період політичної роздробленості і Монгольська імперія: характер взаємин.
26. Наукові теорії походження козацтва в сучасній історіографії.
27. Державна влада та місцеве самоврядування в монархії Габсбургів у XIX – на початку XX ст.: тенденції розвитку в контексті відстоювання українських інтересів.
28. Діяльність української інтелігенції в Російській та Австрійській/Австро-Угорській імперії: компаративний зріз.
29. Вплив російського самодержавства на політичну активність українства.
30. Парламентські практики українства в умовах конституційної монархії та самодержавства.
31. Етнонаціональні відносини на українських теренах: виклики модерної доби.
32. Маєткове господарство в другій половині XIX – на початку XX ст.: традиція vs модернізація.
33. Урбаністика модерної доби у сучасній українській історіографії.
34. Вплив технічної модернізації на формування нових соціальних стандартів.
35. Розвиток української культури в XIX – на початку XX ст.: європейські впливи та національні особливості.
36. Університети в Україні як провідники європейських цінностей та чинники конструювання національних проєктів.
37. Пастирські послання митрополита Андрея Шептицького: історичний контекст та значення для формування національної ідентичності.
38. "Довге XIX століття" в сучасному освітньому просторі України.
39. Образ українського модерну в поліпарадигмальному просторі сучасної історіографії.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Слухач зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися. У разі дистанційних занять – завчасно перевіряти готовність технічних засобів, пристроїв та програмних продуктів до занять.

У разі відсутності: через хворобу – слухач зобов'язаний надати відповідний документ гаранту освітньо-наукової програми, через поважні особисті чи родинні обставини – пояснювальну записку на ім'я гаранта освітньо-наукової програми.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робіт має відповідати вимогам «Положення про дотримання академічної доброчесності науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Інституті історії України НАН України» <http://history.org.ua/uk/post/50146> (наказ № 2/1-од від 2.01.2024 року).

Лист погодження

Силабус оновлено у 2025 р.:

Викладач

Дмитро НІКОЛАЙЧУК

Силабус погоджено:

Гарант освітньої програми

Валерій ТОМОЗОВ
